

PASIUNTINIŲ PASITARIMAI SU VLIKU

Praėjusiuose Dirvos numeruose skelbėme mūsų pasiuntinių konferencijos oficialiuosius pranešimus. Iš jų patyrėme, kad pasiuntiniai tarsi tarpusavyje ir su Estijos bei Latvijos pasiuntiniais. Tuoj po pasitarimų, liepos mėn. 7 d. ministeris Zadeikis išskrido atgal į Washingtoną. Ministeris St. Lozoraitis dar pasiliko Londone. Mūsų korespondentas iš Londono informuoja, kad min. St. Lozoraitis šiomis dienomis turėjo ilgus pasikalbėjimus su Lenkijos vyriausybės Londone užsienio reikalų ministeriu Sokolawski ir buvo atsilankęs pas Lenkijos prezidentą Aleksandrą Zaleskį.

Iš Londono ministeris St. Lozoraitis ir ministeris B. K. Balutis vyksta į Paryžių, kur dar kartą ves pasitarimus su VLIKo delegacija.

Šį kartą VLIKo delegacijon įeina: Norkaitis, Ivinskis, Sidiskis ir Karvelis. Delegacijos sudėtin turėjo įeiti M. Krupavičius, bet jis išvykęs į ligoninę savo sveikatos patikrinti. Taigi vieton Krupavičiaus į delegaciją įeina Karvelis. Charekteringa, kad Krupavičius visad tokių pasitarimų metu "sugeba" susirgti ir išvykti. Ilgesnį laiką Vlike dirbusiems tos ligos jau buvo perdug atsibodusios, bet jos ir dabar tebesikartoja. Tai bereikalinga vaidyba, kuri paskiau blogai atsiliepią į sprendžiamus klausimus.

Mes linkėtume, kad šis pasiuntinių ir Vliko pasitarimas būtų visais požiūriais pozityvus, baigtų bergždžius ginčius ir į visą laisvinimo darbą įneštų blaivios nuotalkos.

PAVERGTOJE TĖVYNĖJE

VILNIAUS GYVENTOJŲ KRAUSTYMAI

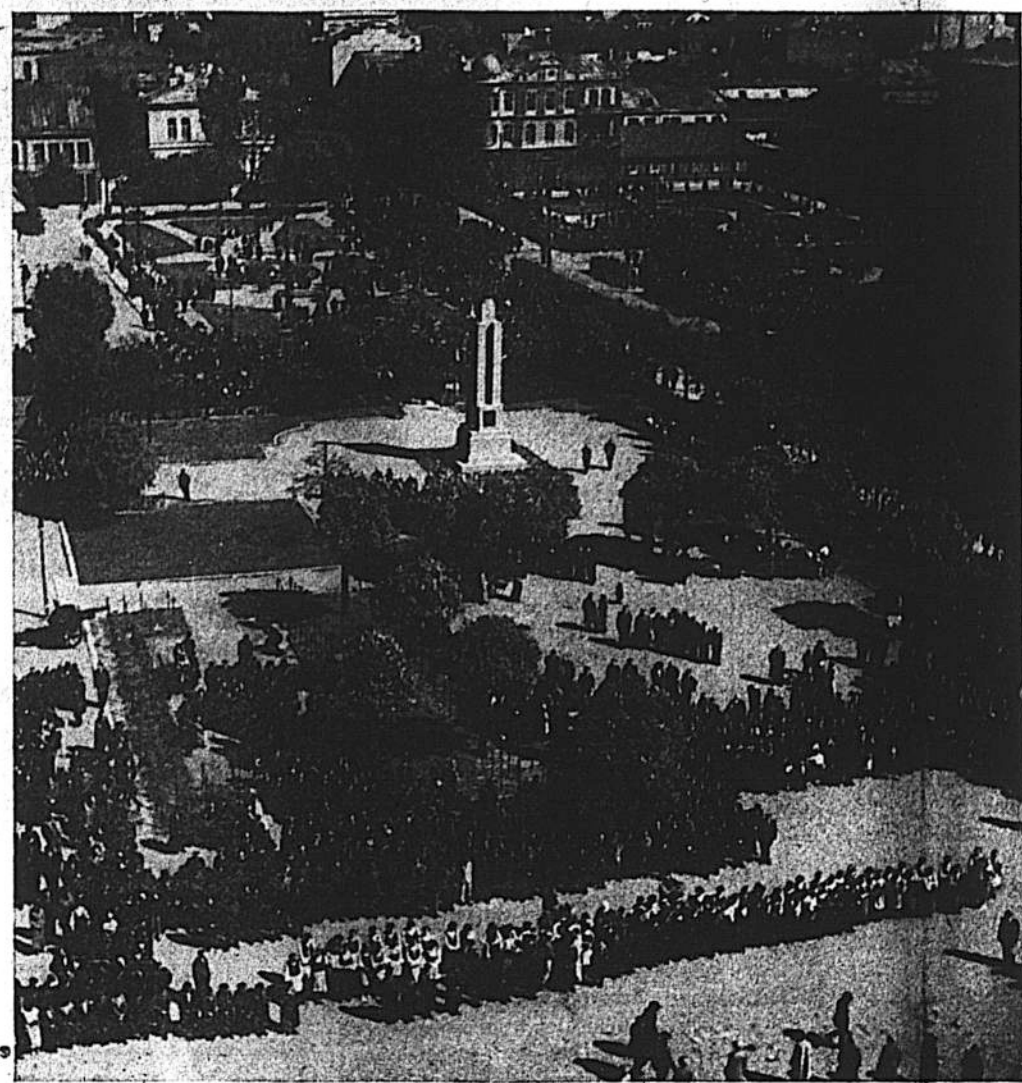
Vilniaus Vykdomasis Komitetas gegužės mėnesio pabaigoje pradėjo plačią masų gyventojų iškraustymus iš miesto centro. Miesto centre gyvenantiems buvo įsakoma išsikraustyti iš užimamų butų per 3-7 dienų laikotarpį. Iškraustomiems gyventojams liepiama apsigyventi daugiausiai kitą pusę Neries, Ukmergės gatvės rajone. Tik valstybinių įstaigų tarnautojams leidžiama apsigyventi mediniuose nameliuose Užupyje arba Rasų kapinių rajone.

Šių iškraustymų priežastis esanti ne politinė. Tai esą surišta su vadinamąja miesto rekonstrukcija, o taip pat ryšium su įsakymu decentralizuoti įstaigas. Prie to prisideda taip pat ir žymus Vilniaus miesto įgulos padidėjimas. Vykdomasis komitetas yra gavęs įsakymą iš pačios ministrų tarybos ištuštinti miesto centre kelis tūkstančius būtų ir buvusius jų gyventojus apgyvendinti priemiesčiuose.

Iki gegužės 20 dienos jau buvo iškraustyta apie 2,000 butų centriniuose miesto rajonuose, vadinamuose Stalino, Lenino ir Dzeržinskio vardu. Miesto statybos trestas tuo pačiu metu pradėjo kanalizacijos, vandentiekio įrengimų darbus ir emėsi remontuoti daugelį namų. Nurodoma, kad, pvz., ties Basanavičiaus gatvė (anksčiau vadinata Didžiąja Puhulianka) nuo pat karo ligi šiol dar nebuvo nieko daryta namams atstatyti.

KEICIA LIETUVISKUS PAVADINIMUS

Pirmojo Lietuvos kariuomenės savanorio Povilo Lukšio žu-

Prie Nepriklausomybės paminklo, Kaune, praėdavo visos didžiosios lietuvių tautos šventės. Dabar okupantai nepriklausomybės paminklą išgriovė.

Lūžis Irane, o Korėjoj laukimas

Daug rūpesčių ir nemalonumų anglams pridaręs Irano ministerio pirmininko, kraštutinio nacionalista Mossadegh, valdymas pasibaigė. Jis buvo gaves pasiskyrimą sudaryti naują ministrų kabinetą, bet paprašė diktatoriaus teisių šešioms mėnesiams išbristi iš Irano ūkinio sunkumų ir ty diktatoriaus teisių jam nedavė. Gal jam tas išimtines teises ir būtų suteikę, jei jis būtų patiekęs savo numatytą darbų planą. Deja, jis to plano nepateikė.

Irano parlamentas parinko iš šachas paskyrė naujuoju ministru pirmininku Qavam, 77 metų amžiaus žinomą politiką, jau du kartus buvusį ministru pirmininku. Jo valdymo laikui iš Irano buvo išprašyti karo metu susikraustę rusai. Naujasis ministeris pirmininkas yra žinomas antikomunistas, nuosaikus konservatorius, britams priimtinas partneris.

Tik parinkus Qavam naujuoju ministru pirmininku visoje Anglijoje atsirado nauji tvirtinimai, kad dabar su Iranu ginčijamus naftos klausimus pasiseksia abiems pusėms palankiai išsprendsti. Tuo tarpu komunistiniam pasaulyje pasigirdo šūkiai, kad šalin išdaviką, šalin anglių samdinį. Vien tie šūkiai jau aiškiai pasako, kad naujasis ministeris pirmininkas komunistams visiškai nesimpatiškas.

Šis lūžis Irane, kad ir labai vimo vieta, esanti Kėdainių apskrityje, buvo pavadinta Lukšiankaimis. Dabar ta vietovė vėl pavadinta Aristava. Tokius lietuviškų vietovių pakeitimus, Maskvai įsakius, atlieka tariamas Lietuvos prezidentas Justas Peleckis.

optimistiškai iš anglių pusės suktas, labai greit negales pasirodinti. Naujasis ministeris pirmininkas, jei asmeniškai ir norėtų su anglais ginčą greit baigti, to negales padaryti. Mat, Mossadegh valdymo laikais iranietis patriotiniai jausmai buvo labai karštai padirginti ir jie, kaip ten bebūtų, kad ir įkliuvo į didelių ūkinius sunkumus, bet anglių vistik atsikratė. Ir naujasis ministeris pirmininkas, skaičiuodamas su parlamento ir tautos nuotakomis, turės eiti atsisargiai, rasti kompromisus. O kompromisų suradimas visad reikalauja ilgesnio laiko.

KORĖJOS FRONTE

Paskutinios kelios savaitės Korėjos fronte buvo tiek įdomios, kiek sąjungininkų aviacija griovė elektros jėgaines ir naikino komunistų tiekimo bazes. Tie grioviniai buvo tokie stiprūs, kad tik jie, greičiausia, prakalbino komunistų delegaciją aiškiau ir suprantamiau kalbėti. Pasigirdo naujų tvirtinimų, kad derybos žadančios susitarimą. Esą, belaisvių pasikeitimo sąsąjuga nauja formulė, kuriai žada tarpininkauti Tarptautinis Raudonasis Kryžius. Bet ir čia, atsimenant, kad derybos jau vyksta ištisi metai, reikia palaukti.

Korėjos paskutiniųjų derybų svarbiausioji dalis buvo belaisvių klausimas. Belaisviai, kurie buvo kelius kartus apklausti specialios komisijos, dažniausiai savo pareiškimams prieštaravo. Teks belaisvių "nepastovumas" aiškinamas gerai veikiančia komunistų propaganda. Ji sugebėjo dalį belaisvių įtikinti, kad verta ir naudinga namo grįžti. Seniau buvo skelbiama, kad iš esamų 170,000 belaisvių tik 40 atsiųs.

70,000 temano atgal grįžti, gi, esą, paskutinieji apklausimai, po garsių Korėjos salos įvykių, grįžtančiųjų skaičius žymiai padidėjęs. Ir visa tai šiandien veikia pačių amerikiečių nenaudai.

SUOMIJOJ PAKILI NUOTAIKA

Praėjusį šeštadienį liepos mėn. 19 d. Helsinky, Suomijos sostinėje, buvo atidaryta penkioliktoji tarptautinė sporto olimpiada. Į tą olimpiadą susirinko 67 tautų atstovai, kurie sudaro virš 5800 sportininkų rinktinę. Suomiai didžiulio, kad tokio sportininkų skaičiaus nebuvo sutraukusi nė viena iki šiol buvusi sporto olimpiada.

Olimpiadą atidarė Suomijos respublikos prezidentas dalyvaudamas 100,000 žiūrovų. Atidarymo metu buvo įdegti olimpinė ugnis, kurią į varžybų aikštę įnešė garsus Suomijos sportininkas Paavo Nurmi. Po to sekė sportininkų paradas.

Olimpiadoj pirmą kartą dalyvauja Rusija, kuri į varžybas atsiuntė gausią delegaciją. Ta delegacija nepaprastai stipriai saugoma gerai išdresuotų sargų. Iš laisvės kraštų suvažiuavę sportininkai daro įvairiausių bandymus tą sovietų apsaugos sistemą sulaužyti. Ar pavyks, matysime tik vėliau, kada varžybos įsilepsnos.

Olimpiadoj jau dalyvauja Vokietija ir Japonija. Į varžybas prašėsi įleisti ir Rytų Vokietiją, bet leidimo negavo. Leidimą varžybose dalyvauti buvo gavusios abi Kinijos, bet Nacionalinė Kinija, protestuodama atsisakė dalyvauti, gi Raudonoji Kinija, dar nespėjusi savo delegacijos atsiųsti ir iš viso nežinia, kaip bus atsiųsta.

Demokratai išėjo į sceną

Pirmadienį adaryta jų konvencija

Chicagoje pasibaigus triukšmingai respublikonų partijos konvencijai ir išrinkus kandidatą į Baltuosius Rūmus, pastaroji savaitė paviršutiniai atrodė rami. Tačiau tikrumoje demokratai vedė karštus pasitarimus ir rengėsi savo pasirodymui šią savaitę Chicagoje Tarptautinio Amerikiečių Sąjūdžio Taryboje. Vėl kelias dienas vyks triukšmingi posėdžiai, vėl ne tik Chicagoje, o ir daugelyje delegatų, bet ir nemažiau

60 mil. amerikiečių savo televizijos aparatuose stebės karštus kalbas ir dar karštesnes tiesiog laukinėmis virstančiomis demonstracijomis su dainomis, klyčiais, net muštynėmis ir nesuskaitomais transparentais su kandidatų pavardėmis ir įvairiais šūkais. Pasikartos įvykiai, prieš kuriuos jau pradeda kelti balsą nuosaikioji amerikiečių spauda.

Stebėtojų nuomone, liepos 21 prasidėjusi demokratų konvencija Chicagoje pasizymėsianti karščiausiomis kovomis visame 20 m. demokratų valdymo laikotarpyje. Priešingai respublikonams, kurie turėjo tik dviejų vyrų pasirinkimą, demokratai savo kandidatų tarpe turi net apie 20 pavardžių, tačiau rimčiausių kandidatų yra nedaugiau septynių. Nei vienas iš kandidatų nėra kiek arčiau priėjęs prie 616 daugumos, reikalingos laimėti nominacijai.

Pagal ofic. duomenis labiausiai pasistūmęs yra Tennessee senatorius Estes Kefauver, ligi šiol surinkęs 257 su pusę balsų. Toliau seka Georgia sen. Richard B. Russell su 161 su pusę balsų, A. Harriman yra trečiasis su 112 su pusę balsų, Illinois gubern. Adlai Stevenson turi 41 su pusę, o visi kiti kandidatai bendrai buvo surinkę 231 su pusę. 380 delegatų iš viso dar nėra pasisakiusių, už ką jie balsuotų. Iš kitų kandidatų minėtini: sen. Robert S. Kerr, viceprezidentas Alben W. Barkley, sen. Brien McMahon, senato pirm. Sam Rayburn ir kt. Šių metų konvencijoje demokratai iš viso turės 1,574 delegatus, tačiau balsuoti galės tik 1,230 delegatai. Srytinių delegatų bus 886 (su pilno balso teise), o 688 delegatų turės tik po pusę balso.

Sunku pasakyti, kuris iš gausaus būrio demokratų kandidatų laimės Chicago politinėse rungtynėse ir ar tai bus tiek stipri asmenybė, kuri per lapkričio 4 d. rinkimus laimėtų prieš Eisenhowerį. Aišku tiek, kad kovos bus ilgos ir vargiai betikima, kad per pirmąjį balsavimą kas nors laimėtų. Greičiausiai teks pravesti kelis ar net dešimt rinkimų. Politiniai komentatoriai (Drew Pearson) net spėlioja, kad pats Trumanas galės pasiryžti pakeisti savo nusistatymą ir pastatyti savo kandidatūrą, ypač jei kandidatais išrinktų sen. Russell (nesitikiama, kad jis laimėtų šiaurės valstybių balsus) ar sen. R. Kerr. Trumanas nemanąs, kad Barkley (74 m. amž.) ar Rayburn (70 m.) dėl jų amžiaus būtų tinkami kandidatai rinkikams. Šiuo metu prezidentas daugiausiai pasisakęs už gubernatorių Adlai Stevenson ir Averell Harrimaną. Atrodo, kad šie du ir turi daugiausia davinį laimėti, nors Stevensonas nusistatymas stoti į rinkimų kovą ligi šiol vis dar buvo neigiamas — artimiausios dienos parodys, ar į viešumą iškils Stevensonas, (gal vnd. deadlock atveju, kai kiti nesurinks pakankamai balsų), kuris delegatams labiau bus priimtinas už populiarųjį nusikaltimų Amerikoje aiškintoją ir televizijos herojų Kefauver ir už Rooseveltą — Trumano valdymo laikų vieną ramsčių, buv. atstovą Maskvoje A. Harrimaną. (al.)

SOVIETŲ GROBIMAI

Sovietų grobimai išgarsėję visam pasaulyje. Jie tais grobimais nori įbauginti savo priešus ir pakirsti atsparumą kovoti prieš komunizmą. Vienur tie grobimai pasibaigia nužudymais, kitur išgabenimais į Sovietų Sąjungą.

Pastaruoju laiku viso pasaulio spaudoje nuskambėjo du nauji grobimai, neskaitant eiles mažesniųjų. Berlyne buvo pagrobtas advokatas Dr. Walter Linse, o Paryžiuje jų pačių į bėdas pakliuvęs tarnas Jan Drohojowski.

Dr. W. Linse buvo vienas iš organizatorių atidengti visas sovietų klastas, vykdomas Rytų Vokietijoje. Jis buvo išdirbęs žinių rinkimų sistemą ir jų paskelbimą viso pasaulio įtakingiesiems, kad atkreiptų dėmesį, ką komunistai išdarinėja už geležinės uždangos. Dėl jo pagrobimo, kurį atliko komunistų agentai, įteikti protestai ir kreipiamasi į JT.

Jan Drohojowski buvo raudonosios Lenkijos ministeris Kaire. Jis buvo vienas iš tų asmenų, kurio rankomis Maskva kėlė riaušes ir padėgimus. Kada jis buvo išaiškintas ir paprašytas grįžti į Lenkiją, pamatė, kad jo veikimo dienos suskaičiuotos. Bandė pasitraukti ir atgal į Lenkiją negrįžti. Deja, sovietų agentų jis buvo pagautas Paryžiuje ir išvežtas, greičiausia, į Maskvą.

LAIVAS — RADIO STOTIS

Dar praėjusių metų pabaigoje buvo paskelbta, kad statomas laivas-radio stotis. Tokios radio stoties tikslas būsiąs priartėti prie rusų pagrobty sričių ir į jas siųsti laisvės žodį.

Dabar jau pranešama, kad ta radio stotis jau išplaukusi ir yra pakeliui arba jau įplaukusi į Viduržemio jūrą. Tik dar nepranešama, kokiomis kalbomis ji kalbės, bet iš visko matyti, kad ji versis į Balkanų valstybių erdvę.

Rusijoje, kaip daugelis pripažįsta, labai tobulai vykdomas kibandinų radio stotelių pranešimų trukdymas. Yra pastatyta keli tūkstančiai radio stotelių trukdytojų, ir jų tinklas, prasiųsusių pro geležinę uždangą pranešimais, vis plečiamas.

Šioji radio stotis, kurios atstumai kasdien ir kas valanda bus kitokie, rusams bus labai sunkiai įkandamas kšnias. Ir gal ji pajėgs pavergtiesiems daugiau pasakyti, negu iki šiol buvo pasakyta. Bet pavergtieji labiau laukia ne gražių žodžių, bet kietų veiksmų okupantų sutvarkyti.

49 MOKINIAI GALI MOKYTIS TOLIAU

Sprendimo laukia dar 66

Vasario 16 Gimnazijos mokinių vasaros atostogos baigiasi 12 rugpjūčio. Visi 115 mokinių išsiskirstė ty atostogų su viltimi, kad galės grįžti atgal. Bet paskirų mokinių rėmėjų būreliai mokslą užtikrino dar tik 49-niems. Per šias tris savaites, iki atostogų pabaigos, tikimės, pasaulio lietuviai išstas savo sprendimą ir likusiems dar be globėjų mokiniams.

Nei PLB Vokietijos Krašto Valdybos memorandumai, nei Vasario 16 Gimnazijos Vadovybės prašymai nerado atgarsio iki šiol nė vienoje pasaulio lietuvių organizacijoje, o juo labiau kurčios liko mūsų prašymas kitatevių įstaigų ir organizacijų, nes atsakė suteikti piniginių subsidijų, o kitos visiškai neatsiliepė.

Be to atsirado užjūriuose 900 tautiečių, kurie ištare: paskutiniam lietuvių tremties jaunimui mes padėsime kovot už savo gimtos kalbos ir Tėvynės meilės išlaikymą, mūsų pavyzdžiu pasėks kiti, ir užtikrinsime Vasario 16 Gimnazijos egzistenciją! Tie 900 tautiečių ryžosi apmokėti Gimnazijai 49 mokinių išlaikymą, o savo jautriuose laisvuose ragina mus laikytis ir neprarasti vilties, kad ir likusiems mokiniams atsiras nauji globėjų būreliai.

Ne vien būreliai. Yra atskirų asmenų, mūsų brangių tautiečių, kurie vien iš savo kuklaus uždarbio apsiėmė išlaikyti po vieną mokinį. Štai vieno tokio tautiečio, iš Anglijos, laišką ištraukia:

"Nors aš nekažin kiek uždirbu, bet atjausdamas Jūsų gimnazijos sunkią būklę, neturiu paimti į savo piniginę globą Jūsų gimnazijos vieną mokinį. Kaip laikraštys radau parašytą, kad išlaikymas kainuoja 20 dol. į mėnesį, tai išieš 7 svarai mėnesiui. Aš į savaitę gaunu 5 sv. 15 šil., be to, dar turiu kitų įsipareigojimų..."

Pusantros savaitės uždarbiu aukoją kas mėnuo Vasario 16 Gimnazijai, vienam mokiniui išlaikyti, ir prašo:

"...mano pilno adreso neskelsi niekur, tikrai galite paminėti, kad iš Anglijos".

Tai jaudina mus ir džiugina. Yra dar tautiečių, kurie bendriems Tautos reikalams atsisada net trečdaliao savo mėnesinio uždarbio ištiesiems metams!

DR. M. J. COLNEY — LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS VICEPIRMININKAS

Adv. Lapinskui pasitraukus, i Amerikos Lietuvių Bendruomenės Organizaciją Komitetą š. m. liepos mėn. 19 dieną New Yorke įvykusiame posėdyje vienbalsiai buvo išrinktas Dr. M. J. Colney, Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos Pirmininkas. Dr. Colney antrininuk organizacinis komitetas išrinko Dr. Bronių Nemicką.

LOKO vicepirmininkui Karoliui Zalkauskiui išėjus iš Komiteto, Dr. M. J. Colney išrinktas ir į LOKo prezidiumą I-muoju vicepirmininku.

Tame pačiame LOKo posėdyje Jonas Valaitis (iš Waterbury) išrinktas Dr. Petro Vileišio antrininku.

LOKas, vykdydamas savo uždavinius, ligi šiol jau suorganizavo 5 apygardas ir 17 apylinkių, o paskutiniame savo posėdyje priėmė vidaus statutą, kuris žymiai palengvins ateities darbą.

Lithuanian Weekly, published by Ohio Lithuanian Publishing Company, 6620 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio. Phone: ENdicott 1-4486. Issued in Cleveland, Ohio, every Thursday. Editor: Balys Gaidžiūnas.

Entered as Second-Class matter December 6th, 1915, at Cleveland under the act of March 3, 1879.

Subscription per year in advance: in the United States — \$5.00 in Canada — \$5.50, elsewhere — \$6.50. Single copy — 10 cents.

Lietuviškas savaitraštis, leidžiamas Ohio Lietuvių Leidybos Bendrove, 6620 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio. Telefonas: ENdicott 1-4486. Išleista kiekviena ketvirtadienį. Redaktorius Balys Gaidžiūnas.

Registruota kaip antros klasės siunta 1915 metų gruodžio 6 d., Clevelande pagal 1879 m. kovo 3 dienos įstatymą.

Prenumerata metams iš anksto: Jungtinėse Amerikos Valstybėse — \$5.00, Kanadoje — \$5.50, kitur — \$6.50. Atsk. Nr. kaina 10 centų.

KAS ir KUR

• Kauno Botanikos Sodo steigėjas ir direktorius Dr. Konstantinas Regelis dabar gyvena Irake ir dėsto gamtos mokslus Bagdado universitete. Vaziuodamas į Ispaniją, kur yra pakviestas skaityti kelias paskaitas, sustojo Romoje, kur jis apsilankė Lietuvos Pasiuntinybėje prie Sv. Sosto. Profesorius, kad ir būdamas šveicaras puikiai kalba lietuviškai ir laukia momento, kada galės grįžti į laisvąją Lietuvą.

• Vokietijos lietuviai rugpjūčio mėn. 3 d. rinko savo vadovybę. Kandidatai į vadovybę paskelbti liepos mėn. 22 d.

• Mykolui Biržiškai, Nepriklausomybės akto signatarui, sueina 70 metų amžiaus. Los Angeles lietuvių kolonija, kur dabar M. Biržiška gyvena, rengia paminėjimą.

• Knygų leidykla Terra išleido antrąją dalį Axel Muntės San Michele knyga 312 psl. kaina \$2.50. Gaunama leidykloje, "Dirvoje" ir pas platintojus.

• Dedamos pastangos, kad sovietų pavergtų tautų atstovai kreiptųsi į 10 valstybių vyriausybes, kurios dar nėra ratifikavusios genocido konvencijos, kad greičiau konvenciją ratifikuotų.

• Šiais metais Brazilijoje, mi-

nint tragiškuosius birželio įvykius, net per 7 Sao Paulo radio stotis buvo padaryti specialūs pranešimai.

• Dail. J. Rimšos paveikslų paroda Rio de Janeiro mieste praejo dideliu pasisekimu. Beveik visi paveikslai išparduoti. Už paveikslą "Tropikų malda" Bolivijos vyriausybė sumokėjo 2000 dolerių.

• Tremties leidykla Vokietijoje išleidžia R. Spalio knygą "Gatvės berniuko nuotykių". Knyga būsimanti per 500 psl. ir kaštuosianti 5 doleriai. Jau dabar renkama prenumerata.

• Tremties leidykla Vokietijoje jau išleido Jurgio Savickio romaną "Šventoji Lietuva".

• Poetė J. Vaičiūnienė išleidžia naują eilėraščių rinkinį "Žvaigždėtos naktys". Rinkinį iliustruoja Vl. Vijeikis.

Ar jau pirka!

Vilties,

spaudos ir radijo

draugijos

STONY BROOK LODGE

PR. LAPIENĖ, Vedėja

Kas mėgsta maudytis jūrų vandenyse, žavėtis gamta, džiaugtis lietuviška aplinka, kviečiamas į STONY BROOK LODGE, STONY BROOK, LONG ISLAND. Čia ideali vieta įvairiems pobūviams bei piknikams.

Kambarius atostogoms ir dienas įvairioms išvykoms prašome rezervuoti raštu, adresuojant: Mrs. Lape, Stony Brook, L. I., N. Y. Telefonas Stony Brook 7-0586.

Susisiekimas automobiliu 25 arba 25A keliu; arba iš Jamaica stoties Long Island traukintu į Stony Brook. Stotyje svečius pasitinka vasarvietės mašinos.

JAV karių atlyginimai

Napoleonas sakydavęs, kad kiekvienas kareivis nešioja savo kuprinėje maršalo lazda. Tai pasakys, kuris skambėjo daugiau kaip prieš šimtmetį, tačiau jis liko įdomus ir šiais laikais apibūdinant JAV kario karjerą bei iškilimą.

Amerikos karinė tarnyba žymiai skiriasi nuo kitų kraštų, ypač ji prašoka aukštais atlyginimais ir, be to, atveria galimybių net paprastam eiliniui pakilti į augštesnį laipsnį.

Dauguma šaukiamų vyrų, prieš patenkant į kariuomenę, sukuria šeimas, nes šeimos išlaikymui skiriami priedai yra viliojantis pagrindas. Po apmokymo, kuris užtrunka tik kelis mėnesius, JAV kareivis gauna pagrindinio atlyginimo 90 dol. į mėnesį. Priedo šeimai, dviejų asmenų, mokama į mėnesį 74 dol. Be to, kareiviams, kurie nesinaudoja bendra virtuve, dar skiriama į mėnesį 36 dol. maitinimui. Šios sumos jau rodo, kad kareivis, be šeimos, į metus gauna 1.512 dol., su žmona 2.100 dol. su dviem šeimos nariais — 2.400 dol. ir su trimis nariais — 2.650 dol.

Energingas ir sumanus kareivis per metus gali išsitarnauti seržanto laipsnį. Pagal laipsnį pakyla mėnesinis atlyginimas nuo 150 iki 218 dol., taip pat padidinama ir šeimos priedai. Pirmo laipsnio seržantas, istarnavęs 30 metų, gauna pensijos 240 dol. į mėnesį.

JAV kariuomenėje pakilimas iš eilinio į karininko laipsnį, palyginamai, neturi irgi didesnių kliūčių. Į garsiąją Westpoint karo mokyklą atviros durys kiekvienam amerikiečiui. Pirmenybė, žinoma, taikoma karininkų vaikams, arba senatorių rekomenduojamiems jaunuoliams. Westpoint karo akademijoje paruošiami ir kariuomenės štabo karininkai. Be šios mokyklos, prie kaikurių kolidžių veikia karininkų paruošimo kursai ir privačios priešparengiamosios mokyklos.

Dabartiniu metu JAV kariuomenės leitenanto atlyginimas siekia 235 dol. į mėnesį, kapitono — 345 dol., majoro — 425 dol.,

pulkininko — 625 dol. ir generolo — 1000 dol. Be to, šeimos priedai siekia nuo 130 iki 210 dol. Karininkams po 30 metų tarnybos skiriamos pensijos: kapitonui 365 dol., majorui 425 dol., pulkininkui — 575 dol., generolui 785 dol. Visų ginklų darlyse mokamos karininkams dar skridimo, už istarnautą ar už išbūtą fronte laiką gratifikacijos.

Dabartiniu karinės tarnybos įstatymu JAV valdžia mažai naudoja. Reikalingą karių kontingentą stengiamasi vis dar sudaryti savanorišku verbavimu bei atranka. Tokiu keliu einant mažiau nukentima krašto pramonė, kuriai atlieka specialistų prieauglis, be to, mokiniai ir studentai netrukdomai gali užbaigti studijas.

Šiuo metu JAV karinė tarnyba tęsiasi du metus. Atleistas iš šešis metus skaitomas atsargoje.

JAV kongrese jau yra įneštas naujas karių atlyginimo įstatymas, kuriuo atlyginimai ir šeimos priedai numatomi pakelti apie dešimt nuošimčių.

Senatorius Douglas taip pat įnešė pasiūlymą pertvarkyti visų ginklų dalių ir visų laipsnių kariams atlyginimus kiek skirtingų pagrindu, negu dabar jiems mokama. Jis siūlo nubraukti ar žymiai sumažinti visų laipsnių kariams gratifikacijas. Savo projekte senatorius iškėlė, kad atelytyje JAV kario tarnyba daugiau turėtų remtis garbės, tautinio pasiryžimo, patriotizmo bei pašaukimo pažymiais. N. A.

RASOMOSIOS MAŠINĖS

Garsiosios SMITH-CORONA 44-rių raktų portatyvės rašomosios mašinėlės PILNU LIETUVISKU raidynu arba VISAIŠ lietuviškais ženklais NEPAKEISTAM amerikoniškam raidyne, gaunamos išsimokėtinai pas V. Bartkus, 712 E. 92 St., Cleveland 8, Ohio. Telef.: LI 1-6716. (52)

LABIAUSIAI ŠKAITOMA

KNYGA ?

PUIKSIS JURGIO JANKAUS ROMANAS "PAKLYDĘ PAUKŠČIAI" I TOMAS — 2.20, II — 2.60. GABIJA, 335 UNION AVENUE, BROOKLYN 11, N. Y.

TMD SEIMAS

Liepos 8 d., šalia kitų organizacijų seimų Clevelande, ir pasitarimų, savo dvimetinį seimą turėjo ir Tėvynės Myletojų Dr-ja, kuriai šiais metais šukan-ka 56 metai.

Ši dr-ja, turinti gražių nuopelnų Amerikos lietuvių visuomenėje, ypač daugelio knygų išleidimu. Nepaisant pakitusių sąlygų ir įvairių kliūčių, draugija ir toliau pasiryžusi plėsti savo veiklą kultūrinėje srityje. Jei nepavyktų leisti knygų, D-ja yra pasiryžusi toliau pirkti išleistas knygas ir jas dalinti savo nariams. Kai kurie skyriai, pvz., Racine, Wis. gražiai veikia kultūrinėje srityje, rengdami mitymus, paaugdomi nemažas lėšas Altiui, Balfui ir kt. tikslams.

Seimo metu pasisakyta už skyrių tinklo plėtimą, už veiklos gyvinimą (daug skyrių pastaraisiais laikais nerodo net gyvybės žymių, kiti apmirę), už įstatų pritaikymą naujesiems reikalavimams, centro valdybos susibūrimą vienoje ar netolimese susisiekti vietose, aktyviau dalyvauti Amerikos lietuvių kultūrinėje veikloje ir toliau visomis dvasinėmis ir materialinėmis pajėgomis remti kovą dėl Lietuvos nepriklausomybės atstatymo.

Seime dalyvavo 35 delegatai ir svečiai, jų tarpe apie 15 svečių iš Clevelando. Draugijos Seimą, jis iš eilės jau 25-sis, pasveikino, A. Augustinavičienė Kultūros Fondo vardu, A. Mikulskis Čiurlionio ansamblio vardu, S. Barzdukas Lietuvių kalbos D-jos ir Bendruomenės sk. vardu ir rašyt. E. Skujenieks latvių-lietuvių Vienybės vardu Raštu sveikino Tremtinių Dr-ja Clevelande. Visi sveikintojai linkėjo D-jai sėkmingai dirbti kultūros darbe, gi S. Barzdukas atskirai dar iškėlė reikalą susirūpinti mokslo knygų leidimu ir reikalu su kitomis organizacijomis šaukti Amerikos Lietuvių Kultūros Kongresą.

Centro Valdybos pranešimus padarė valdybos pirm. A. Devenienė, A. Trečiokas (iš Newarko) ir kt. Delegatai pranešė apie kuopų veiklą, jų tarpe iš Racine, Wisconsin, atvykęs į seimą prof. Simoliūnas. Jis kėlė reikalą dar labiau susirūpinti miestų bibliotekų (libraries) aprūpinimu lietuviškais knygomis ir kitas D-jos veiklą gyvnančius klausimus.

Išrinkus nominacijų komisiją iš dr. Dagio (New Yorke), M.

Sims (Detroit) ir P. Pivariūno (Pittsburgh) pasiūlyta ir seimų naujoji TMD valdyba: pirmininkas — Mikas Valdyla (Chicago), vicepirmininkai — A. Devenienė (Waterbury), M. Sims (Detroit), Račkienė (Los Angeles) ir P. Pivariūnas (Pittsburgh), sekretorius — ligšiol buvęs kelesios valdybos M. Kasparaitis (Racine, Wis.) išlininkas — P. Gryblienė (Chicago), izdo globėjai — prof. J. Simoliūnas ir M. Tamulėnas (Racine, Wis.).

Kaip matyti, valdybos nariai, be vicepirmininkų, išrinkti iš Chicago ir Racine miestų. Pirmininkas ir dauguma narių — Sandaros veikėjai. Seime iš tremtinių tarpo delegatų tarpe buvo tik pora asmenų ir iš jų, be prof. Simoliūno, niekas nepateko į naująją valdybą. Seime nominacijos keliu išrinktos ir dvi komisijos — literatūros: prof. Vaclo Biržiška, N. Rastenis ir Želvys ir įstatams perredaguoti komisiją: A. Devenienė, dr. Vinikas ir S. Vitaitis. Seimas nutarė pasiųsti sveikinimą savo buv. pirmininkui ministeriui Br. Balučiui Londone. (rim.)

Turėk VĖSESNĘ VIRTUVĘ

šių vasarą...

...virk su ELEKTRA!

Taip, įrenk 1952 Electric Range dabar... turėk vėsesnę virtuvę per visą vasarą.

Kodėl vėsiu?

Nes su Electric Range, viršaus įtaisymai šildo atviru karščiu... ir pečius yra izoliuotas — viršus ir apačia ir visi keturi šonai.

Tai duoda karščio maistui, bet ne virtuvei. MUMS būna vėsu... oras būna SVIEZESNIS... ir virtuvė būna ŠVARESNE.

Vėsesniam, švaresniam, lengvesniam saugiam automatiškam virimui, moderninis dabar su 1952 Electric Range.

The Illuminating Company
ALWAYS AT YOUR SERVICE IN THE BEST LOCATION IN THE NATION

"TEN O'CLOCK TUNES"

MEGIAMIAUSI KURINIAI GARSIAUSIOS ZVAIGZDĖS
Perduodama penkis dienas per savaitę — nuo pirmadienio iki penktadienio
Rytai 10-tą — WICA ir WGAR • Vakarai 10-tą — WHK

Lenkų - lietuvių santykiai dabar ir ateityje

V. RASTENIS

(Tęsinys iš pereinamo numerio)

Dėl ko visa tai buvo? Ogi dėl to, kad ir lietuvių patriotinė veikla Vilniaus krašte, ir lenkų patriotinė veikla Lietuvoje daugeliu atvejų neišvengiamai turėjo iridentinio pobūdžio, tai yra buvo arba atvirai, arba bent užmaskuota antipalstybinė. O tai todėl, kad Lenkijos ir Lietuvos oficialiniai santykiai nebuvo sutvarkyti, sąskaitos nebuvo suvestos geruoju, kad lietuviški ir lenkiški patriotiniai jausmai stojo vieni kitiems opozicijon automatiškai.

Išsivaizduokime tokią padėtį. Bolševikija sugriūva, Lenkija ir Lietuva, anglų ir amerikiečių palaimintos, atsistoja ant kojų. Lietuviai pasinaudoja bolševikų okupacijos susidariusia padėtimi ir įsikuria, įsitvirtina Vilniuje taip, kad lenkai ar tai dėl vidaus ar dėl tarptautinių priežasčių negali pakartoti 1920 metų spalio 9 dienos žygio... Len-

kai protestuoja, reiškia nepasitenkinimą, bet lietuviai triumfuoja. Aišku, kiekvienas patriotas lenkas, kuris dar tebegyvens Vilniuje, jei ne viešai, tai slapta bus Lietuvos valdžios priešininkas, o lietuviška administracija kiekvieną lenką įtars, kad jis nieko gera negalvoja... Iš to ir kils konfliktai, kurie bus vadinami persekiojimais...

Išsivaizduokime dabar atvirkščiai. Lietuva ir Lenkija atsistato, bet lenkai, surinkę visas vietines ir ne vietines jėgas, pačioje pradžioje sulikviduoja bet kokius lietuvių bandymus paimti valdžią Vilniuje, ir grąžina 1939 metų padėtį. Kas gi susidaro? Ogi toji pati padėtis, su kerštu, neapykanta, su irridentiškomis nuotakomis, su visokių kiauylsčių krėtimu ir vienoje ir kitoje pusėje, su tais pačiais areštais, teismais, persekiojimais, su daugeliu nereikalingų tragedijų ir t.t.

gu tragedijų ir t.t.

Nėra jokios abejonės, kad kiekvienas atveju, kai šis klausimas bus išspręstas vienašališku aktu, kitai šaliai protestuojant, visada bus nepasitenkinimai, visada bus ir pagrįsti ar nepagrįsti persekiojimai. Tačiau galima tikėti, kad tikrai ir lietūvis ir lenkas, lygiai Vilniuje, lygiai kitur Lietuvoje ar Lenkijoje galėtų jaustis maždaug kaip namie, jeigu sąskaitos būtų suvestos geruoju ir taip, kad abi pusės galėtų nusiraminti, pasakydamos, jog reikalas pagaliau sutvarkytas bent pagal galimą arčiausiai prie teisingumo. Tada nebeliktų nepasitenkinimo vienos tautos prieš kitą, tada neliktų priešiško jausmo, nebūtų pagrindo įtarimams ir nepasitikėjimui. Likty tada gal tik kultūrinis, o gal ir ekonominis lenktyniavimas, bet jis visada gali eiti džentelmeniškose ribose.

Iš to-iseina, kad padarymas Vilniaus tokia vieta, kur lenkas ir lietuvis jaustųsi kaip namie, greičiau yra ne klausimo išsprendimo priemonė, bet galėtų būti tik to klausimo išsprendimo pasėka, arba bent papildomoji išsprendimo dalis.

Teoretiskai prie tokio rezultato ga-

lima būtų prieiti, davus Vilniui abiejų valstybių bendrai garantuotą "laisvo miesto" statutą, kuris tvarkytųsi suvereniskai, tai yra visiškai nepriklausytų nei Lenkijos, nei Lietuvos administracijai, bet garantuotų tam tikras teises ir vieno ir kito krašto piliečiams bei savo abiejų tautybių gyventojams. Bet vargiai ar tai įmanoma praktiškai. Visų pirma, Vilnius nėra nei Danzigas, nei Monaco, jis negalėtų gyventi be savo natūralaus užnugario, kurį sudaro žymiai daugiau Lietuva, o ne Lenkija. "Laisvam miestui" negalėtų būti ekonominiu užnugariu nei Lietuva, nei Lenkija, nes nebūtų pakankamai ekonominio tikrumo, nebūtų tiek ir interesų. Lenkų sentimentų toks Vilniaus atskyrimas gal taip labai neįžeistų, tačiau lietuvių sentimentų tas nei kiek nepatenkintų, nes Lietuvai Vilnius turi specialią reikšmę, kurią jis pilnai gali atlikti tik būdamas jos politinio ir kultūrinio gyvenimo centru, tikra sostine. Visa tai turint galvoje, atrodo, kad toks klausimo išsprendimas niekam neduotų laukiamo pasitenkinimo ir būtų nepatvarus, galėtų greit sugriūti... Yra visai natūralu, kad Vilnius būtų organinė valstybės dalimi. Bet kurios — Lietu-

vos, ar Lenkijos?

Lietuviai, žinoma, palaiko ir toliau savo tvirtą norą, kad Vilnius turi būti organinė Lietuvos dalimi. Ir štai kodėl.

Būdamas Lenkijos ribose Vilnius yra tik "kresų" miestas, nepatogioje susisiekimo padėtyje, nepalankioje ekonominėje situacijoje, atskirtas nuo savo natūralaus "hinterlando". Kad Vilnius klestėtų Lenkijos ribose, reikia, kaip tuli lenkai nori, kad Lenkijos ribose būtų ir... visa Lietuva. Bet apie tai negali būti kalbos: Lietuva visomis jėgomis yra pasiryžusi būti savarankiška ir turėti tam pakankamai daug svarbių motyvų. O Lietuvos ribose Vilnius būtų ne tolimas trečiaeilis provincijos miestas, bet valstybės, kad ir nedidelės, centras, sostinė. Jis būtų centras krašto, kuris jam noriai neštų visas savo jėgas. Daugelis svetimųsalių pastebėdavo, palyginę Kauną paskutiniaisiais metais su Kaunu iš 1920 metų, sakydami: "Jeigu jūs iš Kauno padarėte tokį miestą, tai galima įsivaizduoti, kokią pažangą būtų padaręs Vilnius, būdamas Lietuvos sostine!" Ir mes esame tikri, kad ta pastaba yra neklaidinga. Vilnius tikrai susilauktų daugiau resursų iš nedidelės Lietuvos, negu iš didelės Lenki-

Tėvynės Sargo klaidinimai

Kaip gi buvo su religijos mokymu?

"Tėvynės Sargas" (vadinamas kultūros, visuomenės, politikos ir socialinių mokslų žurnalas), kalbėdamas apie nepriklausomos Lietuvos švietimą, jau antrą kartą nepaiso buvusios tikrovės, bet, vertindamas praeities mokyklą, daro, matyt, tik sau naudingas išvadas, grindžiamas ne faktais, o fantazijos sukurto mis premisomis.

Pro ankstyvesnius (praity metų) "Tėvynės Sargo" Ign. Malinausko nepriklausomos Lietuvos švietimo sistemoje kreivai vertinamus teigimus gal dar būtų galima praieiti negirdomis, nes, jie, tiesiogiai būdu neklas-todami pačios tikrovės, išplaukia daugiau ar mažiau iš lengvape-diskai pavirsutinio faktų verti-mimo. Būt Stasys Lušys savo straipsnio "Taikos klausimas būsimoje Lietuvoje", paskelbto 1952 metų "Tėvynės Sargo", me-todika nuema žymiai toliau. Šito straipsnio autorius, tariamai mėginamas prisidėti prie savi-tarpinio sugyvenimo būsimoje Lietuvoje, pagrįstai įsiekio jo išsprendimo religinėse, kultūri-nėse, socialinėse ir politinėse problemose, bet neįskelbia nieko, kas būtų nauja ar originalu, ir nepateikia jokių konkrečių būdų, (kad ir savų) jiems iš-spresti. Bet tai būtų dar puse-bėdos, jei autorius, siekdamas savųjų užmačių, nefalsifikuotų tikrovės.

Šiuokart nejučia nei noro, nei reikalo vertinti paskutiniojo "Tė-vynės Sargo" "kultūros" lygį ar mīmimo straipsnio logiką. Tačiau jokiū būdu negalima tykti, kai nesuprantamais sumetimais ima-ma falsifikuoti tikrovę.

Lušys, rašydamas apie religi-

jos mokymą nepriklausomos Lie-tuvos valstybinėse mokyklose, šiaip teigia: "Apsaugai teisės tų tėvų, kurie nenorėjo, kad jų vaikai būtų mokomi religijos, buvo leista išimtis: tokie tėvai galėjo paduoti pareiškimą raštu, ir jų vaikai būdavo atleidžiami nuo religijos pamokų". Tai me-las, tikrovės falsifikacija, kuria Lušys grindžia tolimesnius savo protavimus ir kreivas išvadas. Kurie daviams taip daroma, tikiu, Lušui ir "Tėvynės Sargo" stabui aišku!

Nė vienoje nepriklausomos Lietuvos valstybinėje mokykloje nėra buvę fakto, kuris atitiktų "Tėvynės Sargo" skelbiamą Lušio dogmą: joks mokinyš ne-buvo atleistas "nuo religijos pa-mokų", remiantis raštinio tėvų pareiškimu. Tai yra tik Lušio iš-mislas, kuriuo autorius vėliau mėgina grįsti savo išvedžioji-mus, kreivai vertindamas nepri-klausomos Lietuvos švietimo si-stemą.

Nė vienas nepriklausomos Lietuvos valstybinės mokyklos mokinyš nebuvo ir negalėjo būti atleistas "nuo religijos pamokų", remiantis tėvų prašymu ar pareiškimu. Lietuvos mokyklose (kyba, kaip matematika, istori-ja, buvo privalomas (obligaci-nis), bet ne pasirinktinis (fakul-tatyvinis), mokslo dalykas, ku-rio reikėjo mokytis visiems mo-kiniams pagal jų forminį tiki-by-nį priklausomumą tai ar kitai religinei bendruomenei, visiškai neatsižvelgiant į tai, ar jie atli-kinę religinę praktiką. Jei kas tiki-bos ir nesimokė, tai to nesi-mokymo priežastis buvo ne indi-vidualus mokinio ar jo tėvų ap-sisprendimas, bet kitos aplin-kybės, kurios pareidavo nuo ati-

tinkamos religinės bendruome-nės: savais sumetimais (nenorėdavo ar kandidato neturėdavo) nepasiūlydavo švietimo Minis-terijai tiki-bos dėstytojo. Tati kartais atsitikdavo su tų reli-ginių bendruomenių nariais, ku-rių toje ar kitoje valstybinėje mokykloje būdavo labai nežymi mažuma. Berods, Biržų gimna-zijoje apie pusmetį nebuvo dė-s-toma tiki-ba ir katalikams moki-niams po to, kai švietimo Mi-nisterija dėl nesilaikymo moky-tojams nustatytos drausmės, at-leido kun. Lomana, o Panevėžio vyskupas atsiskakė jo vieton Kon-kordato tvarka, pasiūlyti kitą kandidatą į tiki-bos mokytojus. Tati atsitiko, regis, tik vienin-telį kartą Lietuvos švietimo is-torijoje, ir valstybė, atrodė, nė-ra to įvykio kaltininkė.

Tiesa, yra buvę mėginimų at-sisakyti nuo tiki-bos mokymosi, bet nė vienas Lietuvos valstybi-nės mokyklos mokinyš švietimo administracijos nebuvo atleistas. Čia norisi nurodyti, tur būt, vie-nintelio tėvo taip atkakliais pa-stangas apsaugoti savo vaiką nuo religinių "burtų". Tai dē-josi 1935 metais Joniškių gim-na-zijoje. Laisvamaniš Preikšas, nieko tuo reikalu nepesęs gim-na-zijos vadovybėje, kreipėsi į švietimo Ministeriją, prašyda-mas jo sūnų atleisti nuo tiki-bos mokymosi. Švietimo Ministerijai adresuotame savo prašyme nu-rėdė tokius motyvus: abu tėvai esą laisvamaniai ir tokioje dva-sioje norį išauklėti savo sūnų; vaiką pakrikštiję kataliku tik dėl to, kad Lietuvos įstatymai nenumatę kito būdo gimimo metriakai sudaryti. Klausimas at-sidūrė Valstybės Taryboje, kuri išaiškino:

1) mokiniai turi mokytis tos tiki-bos, kurios jie forminiai pri-klausos, ir niekas negali būti nuo mokymosi atleistas, kol nėra iš-stojęs iš savo religinės bendruo-menės;

2) nei Konstitucija, nei įsta-tymai nenumato būdo forminiai išstoti iš religinės bendruomenės (galima tik pereiti iš vienos reli-ginės bendruomenės į kitą);

3) "Laisvamanių draugija", įregistruota Šiaulių apskr. vir-šininko įstaigoje, yra tik ateis-tinė kultūrinė draugija, bet jo-kiū būdu ji nėra Lietuvos įsta-tymų numatyta religinė bendruo-menė; buvimas "Laisvamanių draugijos" nariu todėl dar ne-suponuoja išstojimo iš katalikų eklezijos. Vadinasi, Preikšo sū-nui privalo mokytis katalikų ti-kėjimo, nors jo tėvai visas pa-stangas padėjo, kad savo vaiką galėtų nuo to apsaugoti. Nieko nebūtų galėjęs padėti Preikšo sūnui ir tiki-bos išmainymas, reli-ginių bendruomenių sekmingai praktikuotas, konkubinatas pa-keičiant palaimintą santuoką. Tada jaunas Preikšas, bėgda-mas nuo vilko, būtų patekęs ant meškos: būtų reikėję mokytis "savo" naujojo tikėjimo tiesų. Tačiau senasis Preikšas surado išeitį: jis sūnų atsiėmė iš Jo-niškių gimnazijos ir perkėlė, be-berods, į Klaipėdos gimnaziją, kur jau galiojo Lušio skelbiamos dogmos.

Čia nesiryžtu vertinti, geras ar blogas religijos dėstymo bū-das buvo nepriklausomos Lie-tuvos valstybinėje mokykloje, bet noriu tik paaiškinti, kad Lušio samprotavimai ir išvadas grin-džiama jo paties fantazija.

Br. Nemickas

Prisidėk

prie VILTIES — spaudos

ir radio bendrovės

rėmimo.

MŪSŲ KALBA

Redaguoja
Pranas Skardžius

ŠIS TAS APIE V. ALANTO RAŠTŲ KALBĄ

V. Alanto "Pragaro prošvais-tės", suklešusios nemaža diskusi-jų daugiausia ideologinėmis, ne literatūrinėmis temomis, savo kalba kuo ypatingai nepasižymi, bet jos visdėlo skaitomos leng-vai, be kokių didesnių sunkeny-bių, pvz.:

"Lengvos, majestotiškos Vil-niaus katedros kolonos baltavo vakaro sutmose. Girkalnis, sė-dėdamas ant suoliuko, galvojo, kad, ja statant, visos Elados mūzos turėjo šnibždėti į ausį jos kūrėjui įkvėpimo mintis. Pasta-tas atrodė taip, tartum viena senojo Akropolio šventovių ste-buklingu būdu būtų buvusi per-kelta į tolimą šiaurę. Katedros linijų harmonija ir formų grakš-tumas Girkalnį veikė kažin kaip ramininčiai ir skaitinčiai. Į šventovę jis žiūrėjo, kaip į ki-birkštį, ištryškusią iš kuriančios žmogaus sielos. Iš tų kolonų, frontone ir nišose pasislėpusių statulų ir iš viso pastato linijų santarmės skleidėsi tokia šilta ir įtikinanti grožio šviesa, kad ji, rodė, galėjo išteisiinti pačią žiauriausią žmogaus niekšybę. Girkalnis žiūrėjo į Stokos-Gu-cevičiaus kūrinių, kaip į žmoniš-kumo, taikos ir kūrybinių žmo-gaus dvasios polekių simboli. Jis galvojo, kad jei visas pasaulis žūtų savo paties suruošose skerdynėse, o paliktų tik viena Vilniaus katedra, tai tati jau būtų pakankamas liudijimas naujam atgimimui pasauliui, kad senasis žmogus buvo ne tik plėšrus žvėris, bet ir dangiškų kelių įeškotojas" (65 psl.).

Iš šitos trumpos ištraukos matyti, kad V. Alanto, apskritai imant, sugebama rašyti taisyk-lingai, gana sklandžiai; tik vie-nas kitas mažmozis, atrodė, jo yra nekaip reikiant parašytas. Visų pirma garsaus Vilniaus ar-chitekto Lauryno Gucevičiaus lietuviškoji pavardės dalis ra-šytina *Stuoka*, ne sulenkintai *Stoka*; taip šia pavardę tarią krašto žmonės, rokiškėnai, iš kur jis yra kilęs. Šalia to, man rodos, užuot Elados mūzos ge-riau būtų buvę rašyti *Helados* mūzos, visai panašiai kaip *Hek-toras*, *Hera*, *Herodotas*, *Home-ras*, ne *Ektoras*, *Era*, *Erodotas*, *Omeras*, nes čia pačių graikų visur buvo tariamas pradinis priedvasinis *h*, būtent — *Hellas*, *km. Hellados* "Helada", *Hektor*, *Homer* ir kt.

Vienur kitur "Pragaro po-švaisėse" pasitaiko ir daugiau tokių neteiktingų dalykų. Pvz. 24 psl. rašomas *Pikuolis* (vieno sen. lietuvių dievo vardas), bet tai yra ne tikras, o iškreiptas pava-dinimas. Sen. lietuvių raštų kal-boje dar sutinkamas *Pikulas*, kuriam latvių kalboje atliepia *Pikuls* "piktasis, velnias" ir sen. prūsų *pickūls* "velnias" (iš "pi-kulas, plg. vs. gl. *pikullan*). Isto-riniuose šaltiniuose sen. prūsų požemio dievo vardas yra užra-šytas įvairiai: *Picullus*, *Pickol-lus*, *Pecullus*, *Pecols* ir kt. Bet lietuviškai jis tevadintinas *Pi-kulas*, ne *Pikuolis* ar kaip nors panašiai: jis yra sudarytas iš šaknies *pik-* (plg. *piktas*) ir prie-sagos *-ulas* (plg. *statulas* "sta-tula, stabas", *vaidulas* "vaiduok-lis", *viesulas* ir kt.).

Toliau V. Alanto netaisyklin-gai rašoma *Airiogala*, *Duonelai-tis* (14 psl.) ir *Nargeliūnas*. *Ai-riogala* yra atsiradusi iš rūsy valsčiaus raštinės (*Eiragala*) ir klebonijos, kuri neseniai nusto-jo lenkiškai kalbėjusi. Tikrai lie-tuviškai šis miestelis tevadinti-nas *Ariogala*, t. y. *Ariō* gyve-namoji vieta, *buveinė*. Galimas daiktas, kad šaknis *ar-* čia yra ta pati, kaip ir dvikamienų var-dų *Arminas*, *Arvydas* ir kt.

Duonelaitis yra tariamai pagal duoną perdirbtas iš senesnio *Do-*

nelaitis, kurio šaknį *don-* toliau kaip tarminė lytis iš *Norgeliū-nas*, kuris savo keliu toliau su-priesaga *-ūnas* yra sudarytas iš *Norgėlas* ar *Norgėla*; plg. dar *Noras*, *Noreika*, *Norušis* ir *No-rūnas*, *Noriūnas*.

Panašiai kaip šie vardai, ne-kaip reikiant dar rašomas *alchi-mikas* (28 psl.) užuot *alchemi-ka* šalia *chemija*, *chemikas* (ne *chimija*, *chimikas*), *jeroqlifas* (159 psl.) užuot *hieroglifas* (iš *gr. hieros* "šventas" ir *glyphein* "įpjaustyti, iškalpti") ir kt.

[Vardis *tūlas* reiškia "nevie-nas, vienas kitas, dažnas", todėl kažkaip neprastai skamba sa-kinys: "Baudžiavos laikais... gyveno tūlas Steponėlis," nes čia turimas galvoje tik vie-nas, o ne dažnas Steponėlis.

Dar dirbtinesis yra posakis *kambario apibaldinimas*: *Dido-kas apvalus stalas...*, *sofelė bei pora...* foteliukų sudarė vi-šą *kambario apibaldinimą* (46 psl.). Čia autorius, matyti, norėjo pasakyti, kad visi kambario baldai susideda iš apvalaus stalo, sofelės ir poros foteliukų arba visus kambario baldus sudaro (visi kambario baldai yra) apvalus stalas, sofelė ir pora foteliukų, bet, užuot, tai pasakęs paprastai, aiškiai, jis ta pačią mintį išreiškė visai ne-įprastai, dirbtinai, panašiai, kaip kad kartais mėgstama prastoje spaudos kalboje išsireikšti. Abe-jotina, ar kas, turėdamas gerą kalbos jausmą, rašytų lietuviš-

kai pasakyti: viso n a m o a p s t i k l i n i m ā sudaro tik du mažučiai langučiai ar pn.

Ne kiek geresnis yra ir šis sakinyš: "ant mažo staliuko... stovėjo gražioose rė-muose įrėmintos... nuotraukos (46 psl.). Tai yra be-veik panašu į tokius posakius kaip "gražioose stikluose įstiklintas langas" arba "gražiais popieriais iš-popierintos sienos" ir pn. Bet tai nebūtų pavyzdingu literatūrinė kalba. Lietuviui, ku-rie galvoja ir kalba nedirbtinai, visa tai pasakytų sklandžiau, įvairiau, pvz.: ant mažo staliu-ko... stovėjo gražiais rėmais apdarytos (aptaisytos) arba gra-žiai įrėmintos (gražiais rėmais, apdariais) nuotraukos.

Pagaliau pasigendame reikie-mo aiškumo ir šiuose V. Alanto sakiniuose: *Tą naktį, prieš jį (t. y. Girkalnį) suimant, jis (t. y. tas pats Girkalnis) išgy-veno su Aldona šviesiausios pa-laimos akimirks (120 psl.)*; *kai į kambarį įėjo daktaras Matūzas, jis (t. y. tas pats Matūzas) rado ligonį giliai susimąsčiusį (124)*; *Girkalnis buvo tikras Dziedulionis jį apgavus (239) ir kt.* Šie sakiniai gali būti suprantami dviprasmiš-kai. Pvz. sakiniu "tą naktį, prieš jį suimant, jis išgyveno..." galima suprasti, kad, ką nors vieną suimant, kitas išgyveno...; plg. Jonui grįžtant iš lauko, Pet-klas išvažiavo į miestą; tik sau-lė nusileidus, baigėme laukų darbus ir kt. Taip pat nelabai aišku, dėl ko Girkalnis buvo tik-

ras: ar kad Dziedulionis jį ar jis Dziedulionį apgavo.

Iš šitų kelių pastabų matyti, kad rašytojui kartais yra reika-linga kiek daugiau žiūrėti savo kalbos taisyklingumo, aiškumo, paprastumo ir kiek galint dau-giau vengti dirbtinumo, pigių spaudos kalbos "įmantrybių", pvz. tokių kaip *kambario apibal-dinimas*, *fokus mokus* (300 psl.) ir kt. Ypač dabar, atitrikus nuo savo gimtosios kalbos šaltinių, yra pravartu daugiau budėti mūsų literatūrinės ir bendrinės kalbos sargyboje. Todėl, atrodė, L. Damkriūnas š. m. Aidų Nr. 6 kiek perlengvai pasikandžiauda-mas rašo apie šiokių dalykų pri-minimą ir tai nevykusiai vadina "pamokslininkavimu".

KOREKTOROS ATITAISYMAS

Š. m. Dirvos, Nr. 29 išspaus-dintame straipsnyje "Dievas ir Perkūnas" yra neapdairiai su-maišyti keli dalykai. Visų pirma antrosios skilties pastraipą "Ne-turint redakcijai specialiu žen-kly..." turėjo būti išnašoje iš-spausdinta. Toliau tos pat skil-ties antrąjį pastraipą, kur pra-debama sakiniu "Visu pirma mes jį randame sen. indų ir graikų sakiniuose: *Tą naktį, prieš jį (t. y. Girkalnį) suimant, jis (t. y. tas pats Girkalnis) išgy-veno su Aldona šviesiausios pa-laimos akimirks (120 psl.)*; *kai į kambarį įėjo daktaras Matūzas, jis (t. y. tas pats Matūzas) rado ligonį giliai susimąsčiusį (124)*; *Girkalnis buvo tikras Dziedulionis jį apgavus (239) ir kt.* Šie sakiniai gali būti suprantami dviprasmiš-kai. Pvz. sakiniu "tą naktį, prieš jį suimant, jis išgyveno..." galima suprasti, kad, ką nors vieną suimant, kitas išgyveno...; plg. Jonui grįžtant iš lauko, Pet-klas išvažiavo į miestą; tik sau-lė nusileidus, baigėme laukų darbus ir kt. Taip pat nelabai aišku, dėl ko Girkalnis buvo tik-

...ir žaisti atsigaivinus turėk Coke

Jis yra taip lengva surasti dau-gelyj vietų... taip lengva atšaldyti šaldytuve toli-mesnėse vietose.

BOTTLED UNDER AUTHORITY OF THE COCA-COLA COMPANY BY
CLEVELAND COCA-COLA BOTTLING COMPANY

"Coke" is a registered trade-mark.

© 1952, THE COCA-COLA COMPANY

TUOJ ĮSIGYKIT ŠIAS KNYGAS!

Anglų kalbos gramatika		
J. Kukanauza	2.00	
Altoryn žėsčely		
Mykolaitis - Putinas	\$4.00	
Algimantas I		
V. Pietaris	1.50	
Algimantas II		
V. Pietaris	2.00	
Aukso kirvis		
Juožas švaidas	2.50	
Barabas		
Paer Lagerkvist	2.25	
Balutis		
J. J. Bačiūno leidinys	1.50	
Baltaragio malūnas		
K. Boruta	2.50	
Beržų pasakos		
O. B. Audronė (eilėraščiai)	1.50	
Dulkės raudonam sauleleidy		
V. Ramonas	3.00	
Darius ir Girėnas		
Jurgela	1.50	
Debesys plaukia pažemiu		
A. Baronas	2.50	
Didžiosios atgailos		
R. Spalis	3.50	
Doleris iš Pittsburgho		
Stepas Zoharskas	6.50	
Gintaro pasakos		
Teta Rūta	0.35	
Gintariniai vartai		
N. Mazalaitė	2.00	
Gimtojo žodžio baruose		
P. Jonikas	1.50	
Kazimieras Sapieha		
B. Sruoga	2.50	
Kuprelis		
Ignas Seinius	2.00	
Lietuvių kalbos vadovas		
Red. prof. Skardžius	4.50	
Lietuviškos pasakos		
J. Balys	2.50	
Lietuvių poezijos antologija		
J. Aistis ir A. Vaičiūnaitis	6.00	
Lekucijų atsiminimai (jaunimui)		
A. Giedrius	1.50	
Lietuvių archyvas		
Bolševizmo metai	3.00	
Mėnuo vadinamas medaus		
N. Mazalaitė	2.50	
Medinis arklis		
Eric Williams	2.00	
Motulė paviliojo		
Lazdynų Pelėda	0.60	
Meskiukas Rudnosiuokas		
Vytė Nemunėlis	2.00	
Namai ant smėlio		
J. Gliuda	2.00	
Nemunas		
St. Kolupaila	2.50	
Nuo Imrės iki Orinoko		
A. Subaliauskas	2.50	
Our Country Lithuania		
V. Augustinas	5.00	
Princas ir elgeta		
Mark Twain	1.20	
Pirmas rūpestis		
Jurgis Jankus	2.00	
Pragaro pošvaisės		
V. Alantas	3.50	
Partizanai už gelež. uždangos		
Daumantas	2.50	
Pietų vėjelis		
Vytė Nemunėlis	1.60	
Paklydę paukščiai		
Jurgis Jankus	2.20	
Ramybė man		
J. Kėkstas	0.80	
Raguvo malūnininkas		
V. Tamulaitis	0.25	
San Michael knyga I		
Axel Munthe	2.50	
San Michael knyga II		
Axel Munthe	2.50	
Sventieji akmenys		
Faustas Kirša	2.00	
Tėvų pasakos		
A. Giedrius	1.90	
Tolimieji kvadratai		
J. Grišmanauskas	2.00	
Tautosaka apie daugų		
J. Balys	0.60	
Tautosakos Lobynas		
J. Balys	3.00	
Vaikų knygelė		
M. Valančius	1.80	
Vieneri metai ir viena savaitė		
B. Gaidžiūnas	1.50	
Valentina		
A. Vaičiūnaitis	2.00	
Varpai skamba		
Stasys Būdas	2.50	
Zemė		
Red. K. Bradūnas	4.00	

Visos knygos siunčiamos paštu. Užsakant pi-nigus siųskite:

DIRVA,
6820 Superior Ave.,
Cleveland 3, Ohio

Ar pažįsti šį kraštą

Kulka iš pasalų — gangsterio atsakymas priešiui, arba Chicaga iš tamsiosios pusės

— Neik sutemus į "bomų" gatvę — West Madison. Gali nukentėti — aiškino chicagiškiai. Chicaga tai ne ramusis Clevelandas. Čia viską rasi, čia susidursi su technikos stebuklais, gražiais muziejais, šauniais parkais, kilniąja muzika ir ne tik su šiais dalykais. Atmink, kad tai gangsterių ir kitų požemio atstovų sostinė, daugeliu požėrių pralenkianti ir New Yorką.

Jei atkeliavęs į šį milžinišką miestą tamsta pereisi turtinę, į Chicago Avenue ir saulei šviečiant atsisigavinsi malonia nuotaika Grant parko ties ežeru sėdėdamas ant suolo, atsimink, kad kiekvienas miestas turi savo fasadą, priekį ir turi kitas ypatybes, kurios neįskyla greitį paviršių, bet kurios kartais tam ar kitam miestui teikia tam tikrą atspalvį. Ir Paryžius ir Berlynas ir Londonas turi savo "užpakalinius" vaizdus, o ką bekalbėti apie Naujojo Pasaulio didmiesčius, ypač tokį New Yorką ir Chicagą.

Sioji pastaroji ypatingai pasižymi savo požemio "veikėjų" gyvąja veikla ir nekreipti į tai visai dėmesio neatrodytų, kad būtų tikslu. Šių eilučių autorius manytų, kad ir naujieji ateiviai, belankydamiesi kituose miestuose esančius savo gimines bei pažįstamus, nesitenkintų tik alaus ar konjako paragavimais geriau ar blogiau įrengtuose butuose ir pasiteiravimais, prie kurios bažnyčios susirenka daugiau tautiečių, kur galima surasti kurią nors lietuvišką redakciją ir kurioje karčiamųjų rasi daugiau mūsiškių. Reikėtų platesnių akiračių ir didesnio dėmesio kunkuliuojančiam miesto gyvenimui, kurio turinį sudaro ne tik aprūkusios "šapos", įmonės, ne tik autobusai, pastatai, muziejai ar parkai, bet ir gyvas gyvenimas, kuriam atspalvį teikia krūvos banknotų, revolverių šūviai ir slapti lošimų, svaiginamųjų rūkalų ir perkamosios meilės lizdai.

Ir daugelį metų gyvena Amerikoje nelabai nusivokia, kas darosi tame požemyje, tad ką jau bekalbėti apie vėliau atvykusius. Iš laikraščių ar savo kailių jie patiria, kad naktimis didesniuose miestuose siaučia plėšikai, kad moferims gatvėse net dienos metu grėsia įvairūs pavojai, bet kas tie požemio sindikatai, kurie savo įtaką veikia net ir valdžios sferas, daug kam yra neaiški sąvoka. Ir šių eilučių autorius tik iš atitinkamų literatūros arčiau susipažino su tų gamblersų bei gangsterių galia krašte ir jų žygdarbiais New Yorko ar Chicagoje. Šiuo metu net patys amerikiečiai jautriai seka savo gyvenimo užkuliusi demaskavimo faktus ir tai geriausiai gali paliudyti Kefauverio nusikaltimams tirti komisijos darbai ir dviejų gabių žurnalistų Lait ir Mortimer smarkiai perkamos knygos apie "konfidencialų" New Yorko, Washingtono, Chicago ir iš viso JAV gyvenimą. Tai duomenys, kurie daug kam atidengia akis.

Taigi, ir geležinkelio bėgiai į Chicagą, į šį jauną miestą, nešė ne tik įvairius metalus, miško medžiagą ir milonus gyventojų, laimės įšiekotojų, kurie atnešė miestui kultūrą ir civilizaciją. Prieš 40 metų miestas buvo nemažą žemė, literatūros, net ir poezijos židinį, neseniai buvo didelių knygų leidimo centru ir seniau turėjo nemažą nuosavą dramos teatrą.

Tais bėgiais, kuriais Chicaga didžiūojasi prieš visą pasaulį,

suplaukė į Michigano pažerį tūkstančiai blogiausio elemento — vagių, plėšikų, dezertyrų, įvairiausių gyvenimo atmatų. Prie jų prisidėjo ir Europą palikęs tamsus elementas, kuriam Naujasis Pasaulis atrodė įvairiausių galimybių, lengvai pasiektinas šaltinis. Į miestą suplaukė masės Amerikos vakarų nutykusių įšiekotojų, ir, nežiūrint žinomo fakto, kad miestas savo tarpe turi labai didelę iš Europos kraštų atvykusių, įvairiomis kalbomis kalbančių gyventojų masę (bent apie du mil.), vis dėlto Chicaga laikoma tikrai amerikietišku miestu, ko nebūtų galima pasakyti apie tokį New Yorką, San Francisco ar New Orleans. Ir jei kas įvyksta šiame mieste, pvz., politinės konvencijos (kaip šią savaitę demokratų), ar kokios bokso rungtynės, simfoninis koncertas po atviru dangumi, ar stambi žmogžudystė, tai apie šiuos dalykus pirmuosius laikraščius puslapius parašys ir Londono ir Washingtono ir net Maskvos dienraščiai. Kaip sakoma, dviejų gangsterių laukinė kova dėl merginos Clark gatvėje virsta stambesniu įvykiu ir už karą Balkanuose...

Tai yra Chicaga. Ji pralenkia kitus miestus ir didžiausiu negrų susitelkimu. Jų čia prisikaupė ligi vieno milijono. Tai miesto savotiška pabaisa, nes jie dar ne taip seniai įsiveržė į visai išstūmė baltuosius gyventojus iš pačių geriausių miesto kvartalų ties ežeru tarp 39 ir 60 gatvių. Jiems plėstis mieste pūktos sąlygos, ne taip kaip New Yorke, kur jie priversti savo Harlemą telkti kaip silkes statinėje. Chicagos negrynas, vad. Bronzeville, amerikiečių liudijimais, yra virtęs dideliu šašų miesto gyvenime. Čia apilėšimų, vagysčių, žmogžudysčių skaičius labai didelis. Gatvėje praeiviai už 50 ct. bus siūdomos cigaretės su narkotikais (vad. reebers), o mokyklų jaunimas jas galės įsigyti ir už 25 ct., nors narkotikų stiprumas ir bus mažesnis. Kaip New Yorko Harlemas, taip ir Chicagos negrynas, ypač jų apgyventa 47 g-vė, baltieji vengia vaikščioti.

Visai netoli miesto centro (Loop) ir didžiųjų viešbučių yra pagarsėjusios gatvės šiaurinė Clark St. ir Rush St. Tai gatvės, kuriose randama viskas ir įgyjama kas tik norima. Tai gatvės, kuriose renkasi didieji gamblersai ir draugų bei meilužių draugystėje aptaria reikalus. Gatvės, kuriose dažnai liejasi kraujas, klykia moterys ir retai pasirodo policijos mašina.

Nėra reikalo policijai ir rodytis jei prisimins, kad daugelis augstųjų policijos pareigūnų gauna stambius kyšius iš požemio atstovų. Tas požemis, kurį faktinai ir toliau tvarko į Italiją ištremtas Lucky Luciano, turi savo Sindikatą su direktoriais ir plačiu bendradarbių būtu. Chicagos požemis turi artimus ryšius su New Yorko Unione Siciliano. Daugumoje tai italų kilmės "veikėjai" dėl akių pasikvietė vieną kitą žydų kilmės bendradarbių. Garsaus Al Capone laikais visi požemio įsakymai Amerikoje plaukė iš miestui kultūrą ir civilizaciją. Prieš 40 metų miestas buvo nemažą žemė, literatūros, net ir poezijos židinį, neseniai buvo didelių knygų leidimo centru ir seniau turėjo nemažą nuosavą dramos teatrą.

Tais bėgiais, kuriais Chicaga didžiūojasi prieš visą pasaulį,

nam iš brolių Fischetti pernai mirus, kiti du laikomi neoficialiais miesto ir Vid. Vakarų valdovais. Jų ištaiginga rezidencija, buv. anksčiau burmistro nuosavybe, yra pačių vadų susitikimo vieta. Chicago reziduoja ir buv. Lenkijos žydas Jack Guzik, savo žinioje turįs prekybą moterimis ir prostitucijos namų reikalus. Šis miestas laikomas tos prekybos centru ir per jį praeina šimtai tūkstančių moterų, skirtų viešiesiems namams ne tik JAV, bet ir Pietų Amerikai ir kt.

Nusikaltimų sindikatas tvarko ne tik lošimų reikalus, prostitucijos namus, bet ir yra gliaulieji sulaikę šaknis į narkotikų ir alkoholio prekybą (turi savo lėktuvus, aerodromus), turi net įvairiuose miestuose įsigijęs didžiulius viešbučius. Svarbiausia, kad savo apyvarta, siekiančia bilionus dolerių, šio sindikato vyrai per įvairius kanalus savo kyšiais prieina ne tik prie policijos, prokuratūros, teisų, burmistrų dideliuose miestuose, bet ir siekia dar augštesnes vietas ir net daro įtaką į prezidentų rinkimą, kaip buvo 1932 m. renkant Rooseveltą.

Atsirianda žmonių, kurie deda pastangų kovoti su sindikatu. Čekų kilmės Chicagos burmistras (mayor) Cermak 1933 m. žina nuo pasikėsintojų kulko Floridoje, inscenizuojant pasikėsinimą prieš prez. Rooseveltą. Ir eilinių policininkų tarpe atsirianda šaunių vyrų — tokie Connolly ir Drury išdrįsta suimti Fischetti ir Guziką. Ir kagi? Prasideda tampriniai po teismus, vyrus išmeta iš tarnybos ir viena graži 1950 m. rugsėjo dieną spaudoje pasirodo žinutė: viename garaže William Drury nušautas nežinomo asmens. Prieš vad. raketerius, prieš požemį ir jo valdovus rankos pakelti negalima. Tai yra ne tik šio nuostabaus miesto, ties Michigano ežeru, viena tamsių pusių, tai neperdant viena didžiųjų šio krašto dėmių ir gerai, kad atsirianda jėgos, pasiryžusios ją išdegti.

KLAUSIMAI IR ATSAKYMAI

Ar žinai, kad Massachusetts valstybė...

yra vadinama The Bay State. Oficialiai šioji valstybė net nevadinama valstybe, bet — Commonwealth. Jos sostinė — Bostonas, o be jo dar keturi didžiausieji miestai — Worcester, Springfield, Cambridge (Bostono priemiesis, su miesto teisėmis) ir Fall River. Vilnų prekybos centras krašte — Bostonas. Šios valstybės žemės ūkiu turiai — tabakas, bulvės, kviečiai, kukurūzai, avilės, obuoliai. Valstybė turi seniausią Amerikoje universitetą — Harvard. Jos yra Cambridge mieste, vos 10 min. važiuojant po žeminiu traukiniu nuo Bostono miesto centro.

Kuriuos firmos auto mašinų daugiausia parduoda?

Cuyahoga County, kur yra ir Clevelandas, daugiausia mašinų — 88 nuos. parduota "didžiosios trijulės" gamybos: General Motors, Chrysler ir Ford. Per 1951 m. parduota šioje apskrity: Chevrolet — 13,102 (19 su puse nuos. visų pardavimų), Ford — 10,849, Plymouth — 7,314, Dodge — 5,188, Buick — 4,864, Pontiac — 4,497, Mercury — 3,479, Oldsmobile — 3,454, Chrysler — 2,452, Studebaker — 2,389, Cadillac — 1,762, Nash — 1,683, DeSoto — 1572 ir t.t.

Parengė V. Al.

Patark ir kaimynai,

kad prenumeruotų

DIRVA

Omahoje pagerbtas taurus lietuvis

Omahos lietuvių parapijos klebonui kun. Juozui Jusevičiui birželio mėn. 16 d. suėjo 25 metai, kai jis įšvestas kunigu. Šiais metais suėjo 20 metų sukaktis, kai jis yra šios parapijos klebonas.

Birželio mėn. 22 d. iniciatorių grupė, vadovaujama F. Smolskio, parapijiečių vardu surengė kun. J. Jusevičiaus jubiliejui paminėti iškilmingus pietus, o sekantį sekmadienį (VI. 29) vietos LTB Valdyba tremtinių vardu surengė sukahtuvininkui paremti minėjimą — akademiją.

Iškilminguose pietuose dalyvavo visa eilė kunigų, atvykusių iš kaimyninių, o ne kurie ir iš didžiulius viešbučius. Svarbiausia, kad savo apyvarta, siekiančia bilionus dolerių, šio sindikato vyrai per įvairius kanalus savo kyšiais prieina ne tik prie policijos, prokuratūros, teisų, burmistrų dideliuose miestuose, bet ir siekia dar augštesnes vietas ir net daro įtaką į prezidentų rinkimą, kaip buvo 1932 m. renkant Rooseveltą.

Vietos LTB Valdybos suruoštą minėjimą — akademiją atidarė valdybos pirmininkas J. Bukšyns, pakviesdamas į garbės prezidiumą jubiliatą kun. J. Jusevičių ir Omahoje gyvenančius tremtinius kunigus: dek. J. Tautkų ir L. Musteikį. Minėjimą pravedė P. Adamonis. Toliau sekė J. Ciceno paskaita, kurioje buvo nušviestas sukahtuvininko nueitas gyvenimo kelias ir jo darbai: kaip kunigo ir kaip lietuvių visuomenininko. Po to, lietuvių — tremtinių organizacijų atstovų sveikinimai, įteikiant jubiliatui kuklius — simbolines dovanėles, J. Geležiniūnės solo daina ir paties sukahtuvininko žodis.

Kun. J. Jusevičius gimė 1899. XI. 12 Potūrų km., Kalesnykų parapijoje, Vilniaus krašte. Būdamas 9 metų amžiaus, su tėvais atvyko į J. A. Valstybes. Čia jis išėjo svietiškuosius ir dvasiškuosius mokslus ir 1927. VI. 16 buvo įšvestas kunigu. Pavikariavęs 5 metus įvairiose parapijose, 1932. III. 1 paskiriamas Omahos lietuvių parapijos klebonu. Čia jubiliatas ir sulaukė šios garbingos dvigubos sukahties.

1932 m. kun. J. Jusevičius atvyko į Omahą rado: sutrūnijusią medinę bažnytelę, 40 prie parapijos prisirašiusių lietuvių šeimų ir \$20.000 parapijos skolos. Tačiau savo energijos dėka, o ypač dideliu taktu, subūrė prie lietuviškos parapijos ne tik visus lietuvius, bet patraukė ir dalį kitataučių. Per 5 metus buvimo išmokitą didelę parapijos skola ir 1936 m. pastatyta nauja mūrinė bažnyčia.

Kun. J. Jusevičius ne tik geras kunigas ir energingas bei suvimanis administratorius, bet ir lietuvis visuomenininkas, besisiekiantis Amerikoje išlaikymo savo parapijoi ir besisiekiantis bendraisiais Lietuvos reikalais. Štai keletas būdingesnių jo iniciatyvos bei veiklos pasiekimų:

1934 m. vasarą suorganizuojami lietuvių kalbos kursai. Tą pat vasarą pastoviai duodamos lietuviškos dainos per Omahos radiją. 1936 m. įsteigtas Vilniui Vaduoti S-gos Skyrius. 1938 m. kovo mėn., lenkams įteikus Lietuvai ultimatumą, masinis Omahos lietuvių mitingas, kurio pasistoj Tautų Sąjungai telegramo prašoma: 1) Saugoti Lietuvą nuo lenkų intervencijos ir 2) Suteikti okupuoto Vilniaus kraštą lietuviams žodžio, spaudos, susirinkimų ir organizavimosi laisvę. Tų pat metų lapkričio mėn. 6 d. Lietuvių Diena visoje Amerikos valstybėje (kalbėjo konsulas P. Daužvardis, Nebraska gubernatorius ir kt.). 1939 m. kovo mėn. prėtesto mitingas prieš nacinę Vokietiją dėl Klaipėdos krašto užgrobumo. 1940. VI. 30 mitingas prieš komunistinę Rusiją dėl Lietuvos okupavimo (telegramas Valstybės Departamentui ir kongresnam). Taip pat tik kun. J. Jusevičiaus nuopelnas, jog praėjus

šiais metais rugpjūčio mėn. 31 d. buvo pikietuotas pro Omahą pravažiuojantis Gromyko. Jis, paskaitęs amerikiečių dienraščio vakarinėje laidoje žinutę apie Gromyko kelionę, tuoj pranešė vietos LTB pirmininkui, siūlydamas pikietuoti. Kai pirmininkas pritardamas jo minčiai pastebėjo: "Bet iš kur šiuo metu gausime braižybinio popierio plakatams pagaminti, nes jau 7 val. vakaro, krautuvės uždarytos?" Kun. J. Jusevičius atsakė: "Važiuojau į miestą pajieškoti". Ir už valandos grįžo su popierium, kurį gavo nakties metu dirbančioje spaustuviėje.

Sekantį dieną vietos amerikiečių spaudos puslapiuose nuskahtėjo: "Gromyko, tavo rankos suteptos lietuvių krauju". Gromyko, grąžink iš Sibiro 700,000 lietuvių" ir t.t.

Tai vis gerb. jubilato apdairumas ir iniciatyva — išnaudoti kiekvieną įvykį kovai dėl paverttos Tėvynės išvadavimo.

Čia tenka dar paminėti, kad kun. J. Jusevičiaus veikla reiškėsi ir spaudos žodžiu. Jis yra parašęs 5 religinio turinio knygeles, kurių vienoje "Mūsų vaikų laimė" stipriai akcentuotas lietuvių išlaikymo klausimas. Ten skaitome žodžius, kurie labai ir labai išdėtinę tremtinių tėvams. Štai jie:

"Ypač reikia rūpintis, kad vaikai iš pat pradžių pamylėtų tėvynę. Jų mintis reikia kreipti į Lietuvą, mokyti juos dainelių, pasakoti senovės pasakų, raginti prisilaikyti lietuvių įpročių. Reikia juos mokyti branginti lietuvių kalbą. Reikia vaikams įdėti į galvą, kad gėdytis lietuviškos kalbos — yra gėdytis motinos ir tėvo. Meilė, kurią mes turime Lietuvai, visai mums nekluduoja gerbti tos šalies, kurioje mes gyvename".

Kai 1949 m. prasidėjo masinis lietuvių — trmtinių važiavimas į J. A. Valstybes, kun. J. Jusevičiui tai buvo pradžia didžiosios darbmetės. Jis pats sudarinėjo sutartis, kaip NCWC atstovas tarpininkavo kitiems jas sudarant ir visais kitais galimais būdais gelbėjo lietuviams įvažiuoti į šį kraštą. Jeigu šiandien skaitoma Omahoje virš 1000 naujų lietuvių ateivių, tai didesnę jų dalis čia atsirado gerb. klebono pastangomis. Jis daug naujai atvykusių šeimų pasitikio Omahos geležinkelio stotyje, parvežęs apgyvendinti gerai įrengtame rūsyje po bažnyčia ir kelių, o kartais ir keliolikos dienų begyje suradęs butą ir darbą, įkurdino pastoviai.

Ir taip šis įkurdinimo procesas

IŠ DETROITO ATITAIŠYMAS

Dirvos redakcija gavo laišką iš Stephanie Masis, kuri buvo paliesta Dirvos Nr. 28, korespondencijai iš Detroito, rašant apie Detroit Lithuanian Chamber of Commerce išleistą kalendorių. Savo laiške ji sako, kad apie ją skelbimas tokių žinių neturi jokio pagrindo, kad toks skelbimas kenkia jai, jos profesijai ir bendrai reputacijai. Ji nesanti rausvos veiklos, ji esanti pavyzdinga darbininkė ir tarnautoja, įsitraukusi į daugelį socialinių, valdiškų organizacijų ir Demokratai partijos veiklą.

Stephanija Masis pažymi, kad ji nesanti jokioje rausvoj ar raudonoj organizacijoj, kad ji nevedė jokio choro, kuris dainavo Katiušą ir kitas Raudonosios Armijos dainas.

S. Masis už tos korespondencijos netikslumus, kurie buvo pranešti mūsų korespondentų, atsiprašome. Drauge norime priminti ir korespondentams, kad rašydami mums žinias laikytųsi didelio objektyvumo. Red.

tesėsi virš poros metų, todėl juokaudami tremtiniai bažnyčios rūšį pradėjo vadinti "pereinama stovykla". Seimoms su būriu mažų vaikų, kaip visur kitur — taip ir Omahoje, gauti butą beveik neįmanoma. Ir čia kun. J. Jusevičius rado išeitį — keilioms šeimoms gelbėjo gauti paskolą nuosavam namukui užpirti.

Tik prasidėjus tremtinių emigracijai į J. A. Valstybes, kur J. Jusevičius pripuolamai buvo New Yorko. Pasitaikė, kad keilioms lietuvių šeimoms, važiavusioms pagal nevardines garantijas, sponsorai atsakė darbą ir butą. Jis pakvietė tas šeimas vyktyti į Omahą. Čia atvykusios šeimos buvo greit ir žmoniškai įkurdintos. Nuo šio įvykio susidarė precedentas. Vėliau NCWC New Yorko visus lietuvius, kuriems iš laivo išlipus buvo spon-

karus yra vėl klausimas apie kurį būtų galima daug kalbėti. Mums, lietuviams, reikia žinoti, kad po šitokias rezolucijas negalima praeiti su šypsena: tai esą pakrikusių nacionalinių jausmų padarinys. Ne, mums reikia aiškiai ir be kompromisų lenkams atsakyti, kad lietuvių tauta, kaip ir visi kiti Lenkijos kaimynai, myli laisvę, ir laisvė nėra ir nebus vien Lenkijos monopolis.

VILNIUS — LVOVAS — KARALIAUČIUS, ARBA TAUTINIŲ JAUSMŲ PAKRIKIMAS

Prieš kiek laiko Atlantic City (New Jersey), įvyko tradicinis Amerikos lenkų kongresas. Šis kongresas, įkurtas 1944 metais, įvyksta kas keturi metai, specialiai prieš Amerikos prezidento rinkimus. Kongresas, kuriame dalyvavo 4706 įvairios Amerikos lenkų organizacijos, svarstant užsienio politikos klausimus, priėmė šią rezoluciją: "Mes reikalaujame pripažinti Lenkijos vakarinės sienos ant Oderio ir Neisės, — pripažinti Lenkijai Vilniaus ir Lvovo rytuose, taip pat visų Rytprūsų su Karaliaučiumi".

Kaip matome, apetitas yra kuo puikliausias. Skaitant šią rezoluciją savaime kyla klausimas, ar čia jau yra pasakyta viskas kas liečia apetitą, ar dar nėra galvojama ir apie Kauną ir Rygą, bet manoma, kad dar momentas nėra patogus apie tai kalbėti — reikalauti. Kaip ten bebūtų, galvojant apie rytų Europos problemas darosi neįauku: lenkų tauta, kuri dabar pati neša okupacijos jungą, svajoja apie savo laisvę, kartu su pajungimu kitų tautų — visų savo kaimynų. Taip ir kyla klausimas, ar laisvės troškimas ir siekimas, tas pirmas ir natūraliausias žmogaus ir tautos jausmas ir noras, dartinėje suirusioje pasaulio santvarkoje irgi išsigimė? Kodėl mūsų kaimynai lenkai įsivaizduoja savo tautos laisvę tik kitų tautų priespauda? Ignoracija ukrainų tautai ir tuo pačiu paruošimas Maskvai kelio į va-

sojų atsakytas darbas ir butas, pradėjo siųsti į Omahą. Ir, atrod, nė vienas nenusivylė čia atvykęs. "Pereinama stovykloje" ilgai gyventi neteko.

Keletai šeimų pagal nevardines garantijas likimo buvo lemta patekti į Luzianos gyvatynus. Nepernešdami pusiau tropikinio klimato ir sunkių gyvenimo sąlygų kreipėsi į BALFą prašydami pagalbos. Ir šie buvo nukreipti į Omahą, kur jie rado tą pačią kun. J. Jusevičiaus globančią ranką.

Kiek kam teko su kun. J. Jusevičium susidurti visi pajuto jo kilnų charakterio bruožą — gelbėti tautiečių, nesigilinant į jo asmenį. Kas kreipėsi į jį, kaip NCWC atstovą, sutarties sudarymo reikalu, nė vieno jis nepaklausė, nei atvykstančiojo profesijos, nei kokių jis pažiūrų. Užteko, kad atvykstantysis yra lietuvis.

Tai toks mūsų jubilijatas kun. J. Jusevičius.

J. P.

DAIL. KOLBA GAMINA VITRAŽUS

Pranciskonų vienuolyno koplyčiai Kennebunko (Maine) dail. Zenonas Kolba suprojektavo šes vitražus, vaizduojančius Sv. Pranciškų, Sv. Antaną, Sv. Jurgį, Aušros Vartų Mariją ir Maldą už Tėvynę. Kompozicijose apstu mūsų tautinio meno elementų, o Maldą už Tėvynę yra grynai lietuviškosios tematikos kūrinys. Vitražų realizavimo meninį darbą atliko taip pat dail. Kolba. Vitražai jam prižiūrint pagaminti vienoje Chicagos vitražų dirbtuvėje, kurioje Z. Kolba dirba nuo praėjusių metų pabaigos, atvykęs su šeima iš Prancūzijos.

J. R.

Patark kaimynai

prenumeruoti

DIRVĄ

CHICAGIEČIAI, ĮSIDĖMEKITE

DR. ANTANAS RUDOKAS, O. D.

tikrina akis, pritaiko akinius, keičia stiklus
4701 S. Damen Ave. Chicago 9, III.
(47-sios ir Damen kampas)
Prieima 6-9 val. vak.;
šeštad. 10 v. r. — 6 v. v.; trečiad. tik susitarus. Tel. YA 7-7381

TAUPYTI GALITE IR LAIŠKAIS!
TAUPYKITE PAS SAVUS!
STANDARD FEDERAL
STIPRIAUSIA TAUPYMO ĮSTAIGA
AMERIKOJE MOKA AUKŠTĄ DIVIDENDĄ
TURTAS per \$31,000,000
ATSARGOS FONDAS „ \$ 3,000,000

STANDARD FEDERAL SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO

4192 Archer Ave., Chicago 32, III.
JUSTIN MACKIEWICH, prezidentas • Telef. Virginia 7-1141
Istaigos valandos: Kasdien nuo 9 ryto iki 4 val. po pietų, ketvirtadieniais nuo 9 ryto iki 8 vakaro, trečiadieniai uždaryti.

SENIAU IR DABAR

K. S. KARIUS

30 METŲ LIETUVOS DE JURE PRIPAŽINIMO SUKAKTIS

Liepos 22 d. suėjo 30 metų kaip prezidentas Harding ir State Departmento sekretorius Charles E. Hughes pasiskelbė de jure Lietuvos, Latvijos ir Estijos pripažinimą.

Kada Amerikos lietuvius pasiekė džiaugsminga žinia, kad paskelbta Lietuvos nepriklausomybė, po tų metų kovo 13-14 d. visuotinio Amerikos Lietuvių Seimo lietuviams dar reikėjo padėti daug pastangų, kad būtų gautas de jure pripažinimas. Mat, kaip jau anksčiau esu minėjęs, Washingtono tada siautė "nedalinamos Rusijos" politika.

1918 kovo 13-14 d. bendru tautininkų ir katalikų sutarimu įsteigtas Ekzekutyvis Komitetas įsikūrė Washingtono ir ėmė atstovauti Lietuvių tautos reikalams, kol 1920 metų vasario 18 d. atvyko pirmutinis Lietuvos įdalytas pasiuntinys Jonas Vileišis.

1918 metų gegužės 3 d. to Ekzekutyvio Komiteto nariai sukvietė 16-ąsias delegacijas atkankyti prezidentą Wilsoną, kuriam įteikė Amerikos lietuvių prašymą remti Lietuvos nepriklausomybę. Delegacijai vadovavo inž. Tamas Norus ir kun. J. Žilius. Prezidentas lietuvių priėmė prielankiai ir davė pažadus jų prašymą patenkinti.

Tų metų rugpj. 14, Dr. J. Šliupas grįžęs iš kelionės Europoje, kur turėjo pasimatymus su tautos veikėjais, apsigyveno Washingtono, kaip atstovas prie Ekz. Komiteto. Jis pasidarbavo palenkinti tada įtakingą senatorių Lodge, kad jis remtų Lietuvos reikalus. Lodge išspausdino Congressional Record Šliupo įteiktą memorandumą apie Lietuvos nepriklausomybę. Vėliau, lietuviui prašę State Departmentą net įjungti Prūsų lietuvių ir Lietuvos Respubliką.

Pasibaigus pasauliniam karui, lapkr. 11, Amerikos lietuviui vėl įteiktą prezidentui Wilsonui memorandumą, prašant pripažinti Lietuvą ir jos laikiną vyriausybę, ir sulaukė Lenkija nuo militaristinio Lietuvos puolimo. Rūpinosi pasiųsti delegaciją į būsimą Paryžiaus taikos konferenciją, ir laikui atėjus, pasiuntė.

Lietuvos pripažinimo nesulaukiant, 1919 metų balandžio 12 sugalvota visoje Amerikoje surinkti milijoną parašų ir su petičija, reikalaujancia Lietuvai pripažinimo, įteiktą vyriausybei. Tas darbas įvykdytas 1921 metų gegužės 31 d., kada apie 150 lietuvių veikėjų susirinko Washingtono konferencijai ir ta proga įteikė prezidentui Hardingui tuos parašus, įristus į 138 knygas. Parašai buvo ne vien lietuvių, bet visu, kas tik pritarė Lietuvos nepriklausomybei.

1920 metų kovo 22, lietuvių paveiktas senatorius King jau įneša senatę rezoliuciją, kad Lietuva būtų pripažinta. Rugšio 3 tautininkų delegacija, tarpininkaujanti kongresmanui Chandler, gauna pasimatymą su tuo metu State Departmento sekretorium Colby, kuriam įteikia prašymą pripažinti Lietuvą ir kartu reikalavimą sustabdyti lenkų brovimąsi į Lietuvą.

Dar du metus Amerikos lietuvių dėjo įvairias pastangas, važinėjo delegacijos, buvo siunčiamos rezolucijos. Vėliau jau ir Lietuvos pasiuntinio Vileišio įteikiami raštai, dokumentai ir memorandumai rodė lietuvių pasiryžimą nenuleisti rankų iki tikslas bus pasiektas. Ir jis buvo pasiektas 1922 metais liepos 27 d. Antrą metų prezidentu tapo, Harding ir jo administracija, matyt, įsitikino, kad "nedalinamos Rusijos" žaidimas turi baigtis ir sutiko padaryti Lie-

tuvos de jure pripažinimą.

Po pripažinimo prezidentas Harding sulaukė iš Amerikos lietuvių didelio dėkingumo pareiškimų rezolucijomis ir telegramomis.

PAŽVELGUS PRAEITIN

1892, liepos 26 — Priskaitoma Amerikoje virš 200,000 lietuvių. 1896, liepos 20 — New Yorko įvyko lietuvių suvažiavimas pasitarti apie įsteigimą lietuviams imigrantams namo ir aptarti kitus tautinius reikalus.

1909, liepos 27 — Wilkes-Barre, Pa., pradėjo eiti kunigų leidžiamas savaitraštis "Draugas", redaktorius kun. Kaupas. Vėliau persikėlė į Chicago.

1909, liepos m. — Po ilgų diskusijų laikraščiuose, pradėta rengtis patiems lietuviams praversti lietuvių surašymą.

1911, liepos 25 — Amerikon atvyko kunigai K. Olšauskas ir J. Tumas rinkti aukų "Saulės" namams Kaune. Surinko \$19,000.

1916, liepos 26 — Kongresmanas Farr, SLA seimo Pittsburghe priimtą rezoliuciją Lietuvos laisvės reikalais, išspausdino valdžios organe "Congressional Record".

1917, liepos 25 — New Yorko įvyko tautininkų ir katalikų tarybų atstovų posėdis tautininkų tarybų subendrintomis pastangomis išlaikyti Washingtono Lietuvių Informacijos biurą. Bet kun. Kemėšis, susibūręs su St. Šimkum, iš konferencijos pasišalino.

1919, liepos 29 — Bendras tautininkų ir katalikų įsteigtas Pild. Komitetas praneša, kad jau gavo U.S. Pašto sutikimą siunčiant laiškus į Lietuvą užrašyti "Lithuania".

1921, liepos 26 — Pranešama, kad po daugelio prašymų Amerikos Geografinė Draugija pasaulio žemėlapiuose žymi Lietuvą.

1922, liepos 28 — Amerika paskyrė Lietuvai ir Pabaltijo valstybėms pirmutinį atstovą Evan E. Young.

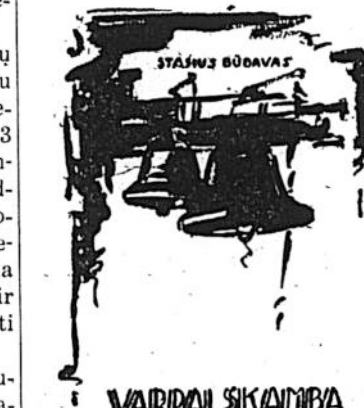
DIRVĄ UŽSISAKYTI

galima ir šiandien, nėra reikalo laukti nei metų, nei mėnesio pabalgo!

Visi įsigykite ką tik išleistą žinomo rašytojo Stasiaus Būdavo apysaką

VARPAI SKAMBA

Galima gauti leidykloje "LIETUVIŲ DIENOS", 9204 So. Broadway, Los Angeles 3, Cal., spaudos kioskuose ir "Dirvos" administracijoje. Kaina \$2.50.

AR JAU SKAITETE

BARABA

Šitas puikus švedo Paer Lagerkvist veikalas laimėjo 1951 m. Nobelio literatūros premiją. Jis išverstas į visas kultūringąsias kalbas, visi juo grožisi, visi jį komentuoja. Susidomėkite, ir neapsivilsite. Knyga turi 212 psl., kaina 2.25 dol. Rašykite: TERRA, 946 W. 31 Place, Chicago 8, Ill.

Ne tuo adresu

Mūsų spaudos apžvalga

Lietuvių Krikščionių Demokratų metiniame suvažiavime priimtoje rezolucijoje, tarp kitko, taip sakoma:

"Užsienyje išlikusiems Lietuvos diplomatomis, Lietuvos laisvinimo kovoje tenka reikšmingas vaidmuo, todėl jų veikla remtina ir dėtinos pastangos atstatyti diplomatinę Lietuvos atstovavimą tuose kraštuose, kur jis dėl karo ir okupacijų buvo nutrauktas..."

Kadangi diplomatai tėra vyriausybės įgaliotiniai atstovauti Lietuvai diplomatinėje srityje tuose kraštuose, į kuriuos jie yra paskirti, būtų visai nepriimtina bet koks paskiro Lietuvos diplomato, jų dalies ar net visų užsimojimas savintis vyriausybės funkcijas ir imtis į diplomatinę misiją kompetenciją neįmančių politinių sprendimų". (Darbininkas, Nr. 50).

Iki šiol minėto užsimojimo savintis vyriausybės ir net seimo funkcijas daugiausiai rodo ne diplomatinė Tarnyba, bet VLK. Tik dėl to ir vyksta ta nuolatinė trintis tarp Dipl. Tarnybos ir VLKO.

Užtat gerb. krikščionys demokratai ir turėjo savo rezoliuciją nukreipti kitu adresu.

OT IR TIESA

Darbininkas, atsakydamas dr. Anyšui dėl jo straipsnio VLKO teisinės padėties reikalu, taip rašo:

"Netiesą kalbėjo ir šiais žodžiais: "Neoficialiai buvo girta, kad p. Brazaitis, p. Prapuolenis ir Griniaus remiamas, esąs nusistatęs prieš bet kokią susitarimą". (su Lozoraičiu "D").

Netiesia, kad "VLKas kartu su Vykdomyja Taryba save skaito (laiko "D") egzilyne vyriausybę ir kaip tokia jis reikalauja iš Nepriklausomos Lietuvos užsilikusių valstybės pareigūnų palikimo jo pareigoms, pav. iš pasiuntinių ir konsulų". (Darbininkas, Nr. 51).

Sunku pasakyti, kas kurį rėmė, ar Brazaitis Grinių, ar Grinius Brazaitį, bet faktas lieka faktas, kad p. Grinius pirmasis parąsė protestą dėl VLKO ir min. Lozoraičio susitarimų. Po to, kaip žinome, ir visa krikščioniškos srovės penkiukė išsirikavo netvirtinančiųjų pusėje.

O dėl antros "netiesos" — noro vadintis egzilyne vyriausybę, patartina prisiminti, kad ir VLKO pirmininko M. Krupavickiaus darytus pareiškimus mūsų spaudai 1948 m. pavasarį... Ten seimas ir vyriausybė buvo ypatingai akcentuojami.

ŽVAIRAVIMAS Į ATEITĮ

V. Sidzikauskas, LPTG p-kas, kalbėdamas dėl VLKO ir Diplomatinės Sefo santykių, taip pažymėjo:

"Aš esu tikras, kad tatau yra galima, jei tiek vienų ir antrų bus mažiau žvaizduojama į ateitį, o apsiribuojuama dabarties uždaviniais. Ateitis, kuri čia turima galvoje, greičiausiai bus praktiška išspėsta be vieno ir be antro, o egzilyje esančių veiksmų įsijungimas į išlaisvintos Lietuvos valstybės tvarkymą bei jų vaidmuo po išlaisvinimo bus juo realnis ir didesnis, juo mažiau bus buvę tarp jų trinties". (Lietuvių Dienos, Nr. 6).

Teisinga, bet pikti gandai vis kursuoja, kad nuo to žvaizdavimo vis nėra išsigydes ir pats šio pareiškimą autorius.

DĖL LIET. RADIOJO VALANDĖLIŲ

"Kad ir daugumas mūsų radijo valandėlių savo klausytojus maitina pasenusiomis, neskoninomis, nugrotomis plokštelėmis, kurios gausybė dar nevykusiai suregztų skelbimų mišinys ne skamba dar banaliau, o jų nuolatini pasikartojimas padaro visą prigramą monotonišką ir nuobodžią. O manding iš radijo valandėlių betgi, kaip ir iš kiekvieno lietuviško kultūrinio pasireišimo, visi lukuriuojame, kad jis pirmoje eilėje atliktų mūsų amžinąją tautinę lietuviškos išlaikymo misiją, skleistų ir populiarintų visuomenėje lietuviško tautinio žodinio ir muzikinio meno grožybes ir ugdytų bei lavintų savo klausytojų meninį skonį ir meno vertybių širdingą pajautimą. Tik šių tikslų didesnis ar mažesnis įgyvendinimas

gali pateisinti radijo valandėlių organizatorių, jų rėmėjų ir bendradarbių entuziazmą, jų sugaištą laiką ir pasiaukavimą bendriesiems reikalams". (Jonas F. Daugėla, Draugas, Nr. 156).

KĄ JUS Į TAI MOTERYS?

"Kas kartą labiau matome plintantį moterų tarpe vyriškų rūbų nešiojimo paprotį. Tai yra vienas iš tų ženklų, kuris reiškia, jog moterys vyriškėja. Bet yra ir kitų ne mažiau juokingų ir blaivių reiškinų, kuriuos moterys laiko derimais savajai lyčiai. Ne mažai šiandien matome moterų rūkant, lankant barus, restoranus, karčiamas, kur be jokios atodairios, kartu su vyrais jos geria svaigalus. O dažnai išgirsi iš jų ir niekam nemėtiną tautinę lietuviškos išlaikymo misiją, skleistų ir populiarintų visuomenėje lietuviško tautinio žodinio ir muzikinio meno grožybes ir ugdytų bei lavintų savo klausytojų meninį skonį ir meno vertybių širdingą pajautimą. Tik šių tikslų didesnis ar mažesnis įgyvendinimas

Vyt. Gedrimas

PADEKITE SURASTI

ADOMAITIS iš Ošių km., Klo-

BAJORAS, iš Suvalkų Kalvarijos.

BALCIUNAITĖ, iš Ošių k., Klo-

BERGAS Jonas ir jo žmona PESECKAITĖ Adėlė.

DEVEIKA, iš Klovainių.

JAKNEVIČIUS J., iš Kapčiū-

nu k., Pakruojo v., Šiaulių ap.

KAVOLIUKAS, iš Sodėliškių k., Šilų parap. Panevėžio (buv. Kauno) ap.

KUCINSKIS Petras, iš Tverų val., Telšių ap., Beržuvaicių k.

MICHELKEVIČIUTĖS Sofija ir Veronika iš Kauno — šančių.

PESECKAITĖ — BERGIENĖ Adėlė ir vyras BERGAS Jonas.

SIMONAVIČIUS Stanislovas, iš Igarių k., Mosėdžio v., Kretingos ap.

ŠIRVELIS, iš Gelučių k., Tauragės parap., Ukmergės ap. (buv. Kauno ap.).

TELEŠYTĖ Vladzė, iš Sasnavos v., Marijampolės ap.

URBONAS, iš Karklinės k., Klovainių parap.

VAICIULIS Antanas, iš Klo-

vainių.

Jieškomieji ar apie juos turintieji bet kurių žinių prašomi atsiųsti Lietuvos Generaliniam Konsului šiuo adresu:

CONSULATE GENERAL OF LITHUANIA

41 West 82nd Street

New York 24, N. Y.

DIRVOS ATSTOVAI

į kuriuos galima kreiptis visais DIRVOS prenumeratos ir skelbimų reikalais:

Baltimore, Md.

Antanas Česonis
620 W. Cross St.

So. Boston, Mass.

Brunonas Kalvaitis,
545 East Broadway.

Brockton, Mass.

Baciulis A.,
22 Intervale St.

Chicago, Ill.

Jonas Paplėnas,
4416 So. Hermitage Ave.,
Yard 7-0191

Dayton, Ohio

J. A. Uronas,
1302 Lamar St.

Detroit, Mich.

L. Bulgarskas,
7313 Navy Ave.

VI. Pauza,

9124 Quincy Ave.

Newark, New Jersey

A. S. Trečiokas,
314 Walnut St.

New York-Brooklyne

Antanas Sodaitis,
57-56, 63rd St.,
Maspeth, N. Y.

Omaha, Nebr.

J. Povilaitis,
5617 So. 31 St.

Waterbury, Conn.

Vladas Varneckas,
2157 N. Main St.

Hamilton, Canada

Antanas Mingėla,
190 Catherine St. S.

Montreal, Canada

Stepas Kęsgaila,
6882 Beaulieu St.

Toronto, Canada

Jonas Paršeliūnas,
62 Pauline Ave.

Welland, Canada

Zukauskas Kazys,
287½ E. Main St.

Anglijoje

Dainora Daunoras,
49 Thornton Ave.
Thornham Green,
London W. 4

Australijoje

Povilas Lukošius,
Box 1665 M. G.P.O.,
Adelaide, S. A.

Venecueloje

Antanas Diržys,
Avenida Alayon No. 6
Oeste
Maracay, Edo, Aragua

SPORTAS

VEDA ALGIRDAS BIELSKUS

II S. AMERIKOS LIETUVIŲ SPORTO ŽAIDYNIŲ APŽVALGA

II Žaidynės Clevelande, dar labiau negu I žaidynės pereinamais metais Toronte parodė, kad mūsų sportinis jaunimas tokias varžybas entuziastiškai išgyvena ir jomis domisi. Žinoma, šios žaidynės buvo pirmieji žingsniai tokio masto varžyboms; jos buvo nepakankamai išreklamuotos, dėl įvairių priežasčių dalyvių skaičius buvo mažokas. Nežiūrint to, reikia tikėti, kad ateityje šios varžybos sutrauks daugiau sportuojančio jaunimo ir labiau atkreips mūsų visuomenės bei spaudos dėmesį. Plačiai išpopuliarintos šios varžybos turės milžiniškos reikšmės netik mūsų jaunimo sportinei pažangai, bet ir tautinio susipratimo bei tarpusavio bendradarbiavimo išugdymui.

Žaidynių dėmesio centre buvo kamuolio žaidimai — krepšinis ir tinklinis. Krepšinyje iš visų komandų išsiskyrė Chicago Perkūnas, be didelių sunkumų iškovojęs pergalę. Likusios komandos — Chicago Gintaras, Detroito Kovas, Clevelando Žaibas ir Clevelando Veteranai, buvo maždaug panašaus pajėgumo, todėl kova dėl tolimesnių vietų buvo labai įtempta. Chicago Gintaras būdamas geriau susižaidęs iškovojo 2 vietą, palikdamas Clevelando Žaibą 3-ju. Tękla pastebėti, kad krepšinio lygis, palyginus su stipriausiais mūsų reprezentantais Sarūnu ir Kovu trenirėje, yra šiek tiek kritęs.

Vyrų tinklinyje laurus nusiklynė taip pat Perkūnas, nesutikdamas didesnio pasipriešinimo. Antroje vietoje liko Chicago Lituanica, nustumdama Clevelando Žaibą į 3-ją. Susidomėjimas tinkliniu auga ir tikimasi, kad ateityje tinklinis vairs populiariu žaidimu mūsų sportininkų tarpe. Visai neblogai pasirodė mūsų moterys — tiklininkės. Po atkaklios ir apylygės kovos Chicago Gintaras išėjo laimėtoju, palikdamas Clevelando Žaibą 2-je ir Chicago Perkūną 3-je vietoje.

Lengvosios atletikos varžybose visose klasėse dalyvių skaičius buvo tikrai kuklus. Su mažomis išimtimis, galima sakyti, pasirodė tik 2 klubai: neperseniai Chicagoje susikūrus Akademinis S. K. Lituanica skaitlingiau dalyvavęs vyrų grupėje ir Clevelando Žaibas, davęs varžyboms beveik visas moteris ir jaunius.

Išskyrus keletą žinomų mūsų lengvatelių, pasėkmės buvo gana kuklios. Vyrų klasėje kello mis klasėmis išsiskyrė mūsų rekordistas mėtymuose Z. Puzinauskas ir visapusiškasis V. Adamkavičius, tiekiąs daug vilčių būti geru dešimkovininku.

Moterų grupėje ypatingai pasižymėjo Elyra Šikšniūtė, pasiekdama 60 m bėgime naują Lietuvos rekordą — 7,8 sek. Senas rekordas priklausė jai pačiai, pasiektas pereinamais metais Clevelande — 8,0 sek. Neblogai E. Š. pasirodė ir šuoliuose laimė-

dama irgi pirmąsias vietas. Gerą pažangą daranti S. Judvalkytė (Žaibas) laimėjo abu mėtymus. Jaunių grupėje reikia pažymėti sprinterį G. Motiejūną (Žaibas), savo amžiu parodžiusį itin gerą laiką. K. Germanas (Lituanica) ir Č. Melsbakas (Žaibas) turi duomenų išsivystyti į geras ilgesnių nuotolių bėgikus.

Techniškos pasekmės.

Vyrų klasėje: 100 m. — V. Adamkavičius (Lituanica) 11,4 sek.; 400 m. S. Zubkus 58,5 sek.; 1500 m. — Č. Melsbakas 4:44,4 min.; 100 yd — V. Adamkavičius 21'2" (6,46 m); 200 yd — J. Pauperas 20' (6,10 m); 100 yd — V. Adamkavičius 5'5" (1,65 m); rutulys — 1) Z. Puzinauskas — 45'11" (14,01 m), 2) V. Adamkavičius 41'4 1/2" (12,62 m); diskas — Z. Puzinauskas 133'1" (40,59 m); 4x100 m — Lituanica 48,5 sek.

Moterų klasėje: 60 m. — 1) E. Šikšniūtė 7,8 sek. (N. L. R.), 2) N. Balčiūnaitė 8,3 sek.; 100 yd — E. Šikšniūtė 16'1" (4,91); 100 yd — E. Šikšniūtė 4'11/4"; rutulys — S. Judvalkytė (Žaibas) 32'11/2" (10,11 m); diskas — S. Judvalkytė 77'8 1/2". Jaunių klasėje: 100 m. — G. Motiejūnas 11,9 sek.; 1000 yd — A. Liutkevičius 18'10 1/2" (5,76 m); 100 yd — A. Liutkevičius — 5'11/5" (1,56 m); rutulys (12 lbs.) — A. Liutkevičius 39'5" (12,02 m).

Stalo teniso varžybas reikia paminėti ne tiek dėl stalo teniso sportinės reikšmės (be pagrindo yra tendencijų stalo tenisą laikyti daugiau žaidimu negu sportu), kiek dėl to, kad stalo tenisas yra populiari mūsų jaunimo tarpe ir, kad mūsų stalo teniso klasė yra gerokai augstesnė už kitų žaidynėse praeitų sporto šakų. Gaila, kad žaidynėse nedalyvavo New Yorko ir apylinkėse gyvenantys žinomi stalo tenistai, kaip Garunkštis, Meilus ir Adamavičius.

Komandinėse stalo teniso varžybose, vyrų klasėje, nugalėtoju užtikrintai išėjo Chicago Gintaro komanda (V. ir J. Soliūnai ir A. Avižienius), antroje vietoje palikdami Clevelando Žaibą (J. ir A. Nasvyčiai ir V. Lukavičius) ir 3-je Gintaro II komandą. Moterų komandinėse varžybose Clevelando Žaibas (K. Laikūnienė ir B. Smetonienė) lengvai iškovojo pergalę; 2-je vietoje liko Gintaras ir 3-je Perkūnas.

Vyrų vieneto varžybose nugalėtoju išėjo J. Nasvytis (Žaibas), finale įveikęs Kanados meistrį Gvidį (Toronto Vytis). Trečioje vietoje liko V. Soliūnas (Gintaras).

Moterų vieneto varžybose pirmą vietą laimėjo Rūtelionienė įveikdama K. Laikūnienę (Žaibas).

Vyrų dvejetė laimėtojai išėjo J. Nasvytis (Žaibas) — Gvidys (Vytis); mišriame dvejetė — Rūtelionienė — Gvidys ir moterų dvejetė — Laikūnienė — Rūtelionienė.

Kam. Nepriklausoma Lietuva yra tikslas, visi skaito

NEPRIKLAUSOMĄ LIETUVĄ

NEPRIKLAUSOMĄ LIETUVĄ leidžia Kanados Lietuvių Centro Taryba, apjungianti įvairių politinių pažiūrų bei partijų ir visokių religinių bei nereliginių įsitikinimų lietuvių bendrą tikslą: Lietuvių tautos progresas ir Lietuvos Nepriklausomybė.

NEPRIKLAUSOMĄ LIETUVĄ sprendžia neįsprendžius Lietuvos ateities klausimus bei aktualias problemas, daugiausia rašo apie gyvenimo ir įsikūrimo sąlygas Kanadoje ir kituose kraštuose.

N. L.-VOS kaina: Kanadoje \$5,00, visoje Amerikoje \$5,00 ir kitur \$6,00.

Adresas: NEPRIKLAUSOMĄ LIETUVĄ, 7722 George St., Ville Lasalle, Montreal, P. Q., Canada. Naujai atvykę "N. L." gauna bargan ligi uždirba.

CLEVELANDE IR APYLINKĖSE

STOVYKLAUJA CLEVELANDO SKAUTAI

Per 100 Clevelando lietuvių skaučių ir skautų pradėjo dviejų savaitių stovyklavimą Neury ūkyje. Stovyklauja skautų tėvų ir rėmėjų nupirktoje naujose palapinėse. Palapinės kaštavo netoli 700 dolerių. Toms palapinėms pirkti 300 dolerių gauta iš įvykusio Rėmėjų ruošto vakaro ir apie 400 dolerių surinkta aukų lapais. Kad skautai galėtų patogiau stovyklauti dar reikia bent 6 palapinių. Rėmėjai pasiryžę ir tas palapines nupirkti.

Stovyklaujantieji skautai kviečia visus clevelandiečius, didelius ir mažus, atsilankyti į stovyklos rengiamus lažus. Abu vieši lažai įvyks šeštadieniais — liepos 26 ir rugpjūčio 2 dienomis.

Stovyklą pasiekti galima važiuojant 42 keliu (šis kelias išsina iš W. 25 St.) iki Brunswick miestelio. Brunswick miestelyje, ties pirmą signaline lempa, sukli j dešinę — 303 kelią. Pavažiavus tuo 303 keliu dar apie mylią sukli vėl į dešinę. Pavažiavus pusmylį bus ženklai į stovyklą. Mergaičių stovyklai vadovauja sktn. Sembergienė, o berniukų stovyklai vietininkas sktn. Dučmanas.

ALT SKYRIAUS PIKNIKAS

Amerikos Lietuvių Tarybos Clevelando skyriaus rengiamas piknikas įvyks liepos mėn. 27 d. 25000 Euclid Ave. Pikniko pradžia 3 val. po pietų.

Į pikniko vietą galima lengvai nuvykti ir savo mašinų neturintiems. Vykstama Euclid gatve iki miesto autobusų jūdėjimo pabaigos ir paskui apie pusę mylios pėsčiomis, užmiečio autobusams važiuojant galima pasiekti pikniko vietą sustojant prie 242 sustojimo vietos.

Piknikas įvyks puikioje vietoje. Bus geras orkestras, gausus bufetas. Patogi šokių salė, daug įvairių pramogų.

Visi paremkite Amerikos Lietuvių Tarybos darbą ir dieną praleiskite gražioje gamtoje. Įėjimas tik 50 centų.

KAZYS IR ONA KARPJAI

Kazys ir Ona Karpjai atostogoms išvyko į Kanadą. Kanadoje žada prabūti tris savaites ir aplankyti įdomesnes Kanados vietas. Apie patirtus Kanadoje įspūdžius žada parašyti Dirvoje.

DR. D. DEGESYS GRĮŽO IS ATOSTOGŲ

Dr. D. Degesys ir šeima, atostogavę J. Bačiūno vasarvietėje, Prospect Point, grįžo į Clevelandą.

DIEPHOLZO GIMNAZIJAI REMTI KOMITETAS

Diepholzo gimnazijai remti komitetas Clevelande šiais metais jau išsiuntė 400 dolerių paramos. Bet gimnazijai reikalinga nuolatinė parama, tad komitetas ir toliau prašo visu clevelandiečių aukas siųsti šiuo adresu: S. Laniauskas, 1434 E. 95 St., Cleveland 6, Ohio.

PARDUODAMAS NAMAS

Parduodamas dviejų šeimų namas. Skambinti: EN 1-7774.

REIKALINGA MOTERIS

Gdytojo šeima ieško vidutinio amžiaus moters prie dviejų vaikų ir lengvo namų darbo.

Turi mokėti vokiečių kalbą. Gražus kambarys, maistas, geras atlyginimas, gražioji aplinkoj. Teirautis YE 2-7947.

GERAS PIRKINYS

Didelis namas su keturiais miegamaisiais. Dviejų mašinų garažas. Puikioji apylinkė. Ansel Road, netoli Superior Ave. Ray Nausner 11809 St. Clair Ave. UL 1-3919 LI 1-9216

PARDUODAMI NAMAI

Lietuvių rajone parduodamas 4 šeimų namas. Du butai po 3 kambarius, apstatyti. Du butai po 4 kambarius. 2 garažai, didelis sklypas. Namas Dibble ir East 65 gatvių rajone. Dabar kaina iš \$18,00 numazinta iki \$16,500.

Dviejų šeimų, tvarkingas namas, kiekvienai šeimai po 7 kambarius aukštai ir žemai, su balkonais. 2 garažai. Gaso apšildymas. Namas Lawnview gatvėje. Kaina \$16,800. Įmokėti reikia 4,000. Likusieji duodami iš 5% paskolos, lengvu išmokėjimu.

Kreiptis: P. P. Mulolis, 6606 Superior Ave.

NAUJA VAISIŲ KRAUTUVĖ

Didelis šviežių vaisių — daržovių pasirinkimas naujai atidarytoje V. Klimačio krautuvėje.

6216 Superior Ave.

(šalia p. Obolenio kepyklos) (31)

LENGVA GAUTI

"BANK OF OHIO"

VISIEMS REIKALAMS PASKOLA

Bet kokiam reikalui norint pinigų: apmokėti sąskaitas, taksus, skolas, perkant naują ar naudotą mašiną, naują ar senesnę namą... bet kam reikalaujantiems pinigų — tik užiekit ir sutvarkykite "Bank of Ohio" žemos kainos paskolą.

6 RASTINĖS — RYTŲ DALYJE, VAKARŲ DALYJE, Miesto centre

— THE — BANK OF OHIO

921 Huron Road ir Skyriai

GREETINGS and BEST WISHES TO ALL OUR FRIENDS

CLEVELAND CHAIN & MFG. CO.

BROADWAY and HENRY

MI 1-5445

GREETINGS and BEST WISHES For a Pleasant Holiday

JUDGE FRANK D. CELEBREZZE

MUNICIPAL COURT

GREETINGS and BEST WISHES To All Our Friends

THOMAS J. UNIK INSURANCE CO.

WE INSURE EVERYTHING

UNION COMMERCE BLDG.

TO 1-0200

SUOPIS FURNITURE

6921 Wade Park

EX 1-0911

Visokių rūšių baldai ir elektriniai bei kitoki reikmenys

virtuvei ir kiekvienam Jūsų buto kambariui

ZEMOS KAINOS — MALONUS PATARNAVIMAS

Patogi vieta apsipirkti lietuviams naujakuriams lietuviškoje krautuvėje

IŠNOMUOJAMA SALĖ

Naujai pertvarkyta ir išdekoruota salė, jauki po būviams, vestuvėms, susirinkimams ir kitokiems renginiams išnomuojama pagal susitarimą.

Kreiptis: John Krauner,

5301 St. Clair Ave.

EX 1-7020

(30)

Pirmas rūpestis	2.00
Pragaro pošvaistės	3.50
Partizanai už geležinės	
uždangos	2.50
Paslaptis	1.00
Pakeliui į mirtį	1.00
Princas ir elgeta	1.20
Pietų vėjelis	1.00
Paklydę paukščiai	2.20
Ramybė man	0.80
Raguvos malūnininkas	0.25
San Michael knyga	2.50
Šventieji akmenys	2.00
Tolimieji kvadratai	2.00
Tautosakos lobynas	3.00
Tėvų pasakos	1.90
Vieneri metai ir viena	
savaitė	1.50
Varpai skamba	2.50
Valentina	2.00
Vaikų knygelė	1.80
Žemė	4.00

Prašom

PALAUKTI RAGELIO TONO

prieš
skambinant

Tai yra instrumentų
sakymas

"NUMERI
PRAŠAU"

THE OHIO BELL
TELEPHONE COMPANY

EAST 79th STUDIO

Lietuvis savininkas

1197 EAST 79 ST.

Telef.: HE 1-3535 ir EX 1-6716

Atnešę šį skelbimą 10% gaus nuolaidos

I. J. SAMAS, JEWELER

Sveicariški ir geriausi Amerikos laikrodžiai
Laikrodžių taisymas. Brangenybės. Įvairūs dovanų
pasirinkimas.

7007 Superior Ave.

Greta-Ezella Theatre

Telef.: EX 1-3969. Bute: WA 1-2354

Pranešimas Pranešimas

TALIS STUDIO

dabar jūsų kaimynistė

7106 Superior Ave.

Tel. HE 2-0144

Bet kuriuo laiku, bet kokios rūšies foto patarvimas Jums.

Modernūs portretai, vestuvių, šeiminių, vaikų ir kitos nuotraukos.

FOTOGRAFIJOS MEISTERIS

Europinių žurnalų ir filmų
įvaizdžių fotografavimas, dabar
CLEVELANDE.

IŠTIKUS GAISRO NELAIMEI

Kada jūsų namai arba raudondai tampa sunaikinti arba uždengti ugnies, kreipkitės į P. J. KERSIS, dėl apikainavimo, ko visada reikalauja apiraudos kompanijos pirm, ne-
cu išmoka už nuostolius.

P. J. KERSIS

609-12 Society for Saving Bld.

Telef.: MAIN 1-1773.

Rezidencija: PENINSULA 2521

KELIAS ! GERESNĖ ATEIT!

Nuolatinis taupymas yra tikras kelias į geresnę ir laimingesnę ateitį.

Lietuvių Bankas yra saugi ir pelninga taupymo vieta. Kiekviena knygtė apdrausta Federal Insurance Corp iki \$10,000.

Lietuvių Banke galite užsimokėti už gasą, elektrą, išpirkti money orderius, pasiųsti pinigus į visas valstybes ir t.t.

Darbo valandos nuo 9:30 iki 3:00 val.

Trečiadieniais iki 12:00, šeštadieniais iki 1:00 val.

THE SUPERIOR SAVINGS AND LOAN ASS'N.

6712 Superior Ave.

HE 1-2498

Cleveland, Ohio

DĖKIT BANKAN PINIGUS, SUTAUPYTUS VARTOJANT MONCRIEF

THE HENRY FURNACE CO., Mading, Ohio

P J KERSIS

609-12 Society for Savings Bldg.—Cleveland, Ohio

OFISO TELEF.: MAIN 1-1773. REZIDENCJA: PENINSULA 2521

Norėdami pigiai pirkti namus miesto arba priemiesčioose, kreipkitės į mane, gausia pigia kaina. Taipgi gausit patarnavimą įvairiose apdraudos-insurance reikaluose.

Sutaisau paskolas pirmo morgečio. Patarnavimas ir išpildymas garantuojama. Kreipkitės į mane telefonu arba asmeniškai.

Pilnai padengta apdrauda

UTah 1-4515

WM. DEBBS PAINTING CO.

WM. DEBBS

Namų Pagražinimas iš Vidaus ir iš Lauko

7526 Star Avenue

Cleveland 3, Ohio

Wilkelis Funeral Home

Valdžios pripažinta laidotuvių direktorė

Aldona Wilkeli - Wirby

Pilnas laidotuvių patarnavimas

—HAMMOND VARGONAI PER SERMENIS—

6202 SUPERIOR AVE.

HEnderson 1-9292

JAKUBS & SON FUNERAL HOME

Vėsinamas oras Jūsų atgimui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai

25 metal simpatingo ir rimto patarnaviuio

6621 Edna Avenue

ENDicott 1-1763

DIRVA

THE FIELD

Redakcijos ir administracijos adresas — DIRVA, 6820 Superior Avenue, Cleveland 3, Ohio.—Telefonas: ENcliett 1-4186, Redaktorius Balys GAIDŽIŪNAS (buto telefonas: GArfied 1-7406).

Lauros Kiaulėnaitės vaizdelių paroda

Per skruostą nuriedėjo didelė didelė ašara...

Liepos 6 d. Beverly Shores, Ind., vadinamoje Sun Dunes vasarvietėje, kur daug chiegiečių lietuvų praleidžia savaitgalius ir atostogas, vasarotojai ir svečiai išgyveno įdomią staigmeną. Tą dieną gražioje "Jūratos" viloje buvo atidaryta Lauros Kiaulėnaitės, septynerių metų amžiaus mergaitės, vaizdelių paroda, pavadinta — Mergaitės Pasaulyje.

Laura yra Petro ir Vassės Kiaulėnų dukrelė. Abu architektai, o tėvas ir dailininkas. Kiaulėnai jau istisą eilę metų yra prisiekę Sun Dunes lankytojai. Visi vasarotojai juos pažįsta, o Laura, visų draugas, amžinai krykštuoja kopose ir vandenyje. Kao tėvas, Petras Kiaulėnas, yra pirmasis tapytojas, tą visi žino ir labai norėtų jo darbus pamatyti, bet apie mažosios Lauros meninius polinkius retas kuris ir iš artimųjų pastebėjo. Jeigu ir žinojo, tai maža dėmesio kreipė. Juk daugybė vaikų gražiai piešia, ir beveik visi "rimčiausi" jų darbai išmetami į krepšį. Retas kuris iš mūsų esame buvę rengiamose mokyklų vaikų parodose, o apie individualines vaikų meno parodas Lietuvoje, berods, girdėti neteko.

Ir štai pasklydo gandas, kad mažoji Laura rengia savo darbų meno parodą. Dažnas vyko į parodos atidarymą daugiau iš smalsumo, negu iš meno meilės. Didžiama svečių, dar prieš paties parodos atidarymą, spėjo apžiūrėti Lauros darbus, kurie išdėstyti erdviame "Jūratos" vilos salone. Išstatyti 27 tempera ir akvarelės vaizdėliai ir nemaža skicų pieštukai, yra ir aliejinų bandymų. Visi paveikslai gražiai įreminėti, po stiklu, išleistas katalogas. Vieni žodžiu sutvarkyta viskas kaip ir suaugusių dailininkų parodose. O pačią parodą pamatiusi smalsumą pakeitė pasigėrėjimo jausmas.

Ką gi Laura vaizduoja? Josios vaizdėlių paroda yra tikras ir realus vaiko pasaulis. Ji mėgsta įvairius gyvulėlius, kaip arklius, žuikius, šuniukus, čiukius, toliau gamta, saulė, mėnulis, debesys ir t.t. Visiems šiems dalykams piešdama stebėdama tūrinį, kartais tragišką, kartais idilišką, kaip arklių šokis, cirke, arklių tvarte, žuikučiai mėnesienoje, įklydęs čiukis, šuo ir valtis. Ji piešia ir savo figūras komponuoja visiškai laisvai, vaikiškai, nesivairijama formų realumu taip, kaip jos rankutė gali ir prigimtas jausmas diktuoja. Tačiau kiekvienas, stebėdamas jos darbus, greitai perėjo į vaiko pasaulį ir suprato, kad kiekvienas jos gyvulėlis, kiekviena figūra yra teisinga, kad ji nemeluoja, iš jų tryksta tikras, nerafinuotas, jausmas. Jos darbai, kaip dažnas pastebėjo, labai panašūs į šių laikų vaikų modernių darbų, tik gal daugiau suprantamesni ir eilinio lankytojo širdžiai artimesni.

Parodą atidarė prof. Adomas Varnas. Jis pareiškė savo pasigėrėjimą Lauros darbais ir pagylino vaiko ir suaugusio pasaulius. Vaikas viską į save ima ir savo būdu į aplinkos reikšinius reaguoja. Suaugęs daugiau iš savęs stumia. Šių pasaulių skirtingumas ir reikia imti dėmesin

Laura Kiaulėnaitė

stebint vaiko darbus. Toliau dailininkas Kazimieras Žeromskis, kuris daugiausia pastangų padėjo, kad ši paroda būtų surengta, supažindino svečius su pačia solenizante ir josios darbais. Apibūdindamas Lauros darbus, K. Žeromskis pradėjo švento Rašto žodžiais. "Iš tikrųjų sakau jums, neįsivaizduokite, kaip šie mažutėliai." Laura gyvena tame danguje, jis yra jos dar salone. Išstatyti 27 tempera ir akvarelės vaizdėliai ir nemaža skicų pieštukai, yra ir aliejinų bandymų. Visi paveikslai gražiai įreminėti, po stiklu, išleistas katalogas. Vieni žodžiu sutvarkyta viskas kaip ir suaugusių dailininkų parodose. O pačią parodą pamatiusi smalsumą pakeitė pasigėrėjimo jausmas.

Ką gi Laura vaizduoja? Josios vaizdėlių paroda yra tikras ir realus vaiko pasaulis. Ji mėgsta įvairius gyvulėlius, kaip arklius, žuikius, šuniukus, čiukius, toliau gamta, saulė, mėnulis, debesys ir t.t. Visiems šiems dalykams piešdama stebėdama tūrinį, kartais tragišką, kartais idilišką, kaip arklių šokis, cirke, arklių tvarte, žuikučiai mėnesienoje, įklydęs čiukis, šuo ir valtis. Ji piešia ir savo figūras komponuoja visiškai laisvai, vaikiškai, nesivairijama formų realumu taip, kaip jos rankutė gali ir prigimtas jausmas diktuoja. Tačiau kiekvienas, stebėdamas jos darbus, greitai perėjo į vaiko pasaulį ir suprato, kad kiekvienas jos gyvulėlis, kiekviena figūra yra teisinga, kad ji nemeluoja, iš jų tryksta tikras, nerafinuotas, jausmas. Jos darbai, kaip dažnas pastebėjo, labai panašūs į šių laikų vaikų modernių darbų, tik gal daugiau suprantamesni ir eilinio lankytojo širdžiai artimesni.

Parodą atidarė prof. Adomas Varnas. Jis pareiškė savo pasigėrėjimą Lauros darbais ir pagylino vaiko ir suaugusio pasaulius. Vaikas viską į save ima ir savo būdu į aplinkos reikšinius reaguoja. Suaugęs daugiau iš savęs stumia. Šių pasaulių skirtingumas ir reikia imti dėmesin

Visi buvo sužavėti Lauros darbais ir gražiais vertinimais. Tačiau, ką galvojo pati solenizantė? Ji buvo pasipuošusi šiai šventei. Turbūt suprato, kad čia vyksta paroda, kurią ji su tėveliais daugybę yra aplankiusi, kad visi maloniai apie ją kalba. Ji glaudėsi prie mamos ir nežinojo, ką daryti. Kai ją pakvietė prie stalo ir žilagalvis profesorius Adomas Varnas pakėlęs pabučiavo, Laurai per skruostą nuriedėjo didelė didelė

ašara. Ji piešė ne todėl, kad kas ją girtų ar turėtų naudos. Juk piešimas jai tikras džiaugsmas ir žaidimas. Ji džiaugėsi, kad viskas pasibaigė ir išjungė į vaikų būrį, kurie jos laukė... Lauros paroda tęsis keletą savaitė. Ją aplankė keletas simtų svečių. Į svečių knygą prirašyta daug gražių ir turiningų atsiliepimų ir linkejimų.

Šia proga norėtumėsi atkreipti mūsų dėmesį, kad jie labiau skatintų savo vaikų pastebėtus talentus ir juos visokiais būdais drąsintų.

Petras Glemža

DAR APIE SKAUTŲ S-GOS RINKIMUS

Šiuo metu vyksta korespondenciniai Liet. Skautų S-gos kolektyvinių organų rinkimai. Renkami Skautų S-gos Garbės Teismas, Kontrolės Komisija ir kurti nariai S-gos Tarybon. Daugelis skautų-čių vadovų ir skautininkų skaitlingai atsiliepė į šių rinkimų komisijos kvietimus ir atsuntė mandatinius lapelius. Tačiau dėl pasikeitusių adresų dalis tų kvietimų grįžo atgal. Rinkimų Komisija kviečia visus, turinčius teisę šiuose rinkimuose dalyvauti, neatidėliojant registruotis adresu: Mr. A. Aglinskis, 4314 So. Lake Park Ave., Chicago 15, Illinois, U.S.A.

SKAUTAI TĘSIA TRADICIJĄ

Prieš 19 metų Lietuvos skautai ir skautės skaudžiai išgyveno drąsiųjų Atlanto nugalėtojų — Stp. Dariaus ir St. Girėno žuvimo nelaimę. Jie tada susikaupe su gedulo ženklais ėjo garbės sargybas prie didvyrių karstų Kauno katedroje. Vėliau mylių mylias nusitęsusiame laidotuvių eisenoje nešė iš visos Lietuvos suplaukusius ažuolų ir gyvų gėlių vainikus.

Ir štai po 19 metų, liepos 13 d., Chicago "Lituanicos" tunto skruostą nuriedėjo didelė didelė

Įdomi Artukovičiaus byla

Vokiečių okupacijos metu Andriejus Artukovičius Kroatijoje užėmė visą eilę, tokiais laikais, pačių svarbiausių postų. Jis tada buvo: Kroatijos valstybės tarybos pirmininkas, teisingumo ministeris, vidaus reikalų ministeris — ir dar turėjo begales kitų, jau antraeilių pareigų.

Vokiečiams besitraukiant ir grįžtant pačiai Kroatijai — A. Artukovičiui pavyko laimingai pabėgti su visa šeima ir "užsimaskuoti" (naudojant svetimą pavardę) taip, kad per visą eilę metų niekas apie jį nieko negirdėjo. Tik staiga, praėjusių metų rudenop, Los Angeles spaudoje pradėjo rodytis straipsniai, kaip grybai po lietaus, apie "vieną didžiausių karo nusikaltėlių", "masinių žudikų" ir t.t. ir t.t. Andriejų Artukovičių. Jį, gyvenantį ramiai su visa šeima pas brolių, netoli Los Angeles viename mieste, atidengė vieno Los Angeles laikraščio korespondentas.

Pakilo visai rimtas trūkšmas, net grasinimai. Buvo reikalaujama A. Artukovičių kuogreiciuoties iš Amerikos ištremti. Atsirado net Jugoslavijos pagrindinio kovotojų — liudijusių tiesiog "žudandais" įrodymais A. Artukovičiaus nenaudai. Gi žydai? Atsirado teigiančių, kad A. Artukovičius yra atsakingas už dviejų milijonų žydų ir serbų išskerdimą Jugoslavijoje. Atsirado labai aukštų Amerikos armijos pareigūnų, veikusiu karo metu Artimuosiuose Rytuose, kurie tiesiog trenkiančiu tonu

Jugoslavijos vyriausybė savo kaltinimus vėliau jau redukavo iki 23 asmenų — išvardintų sąrašė — už kurių nužudymą A. Artukovičius tiesioginiai esąs atsakingas. Neta sekė notą — išduokite tą budelį, kartuvės jau pastatytos...

Tuo tarpu A. Artukovičiaus gynimo fondai plaukė stambios sumos, geriausi advokatai skraidė net iki Washingtono, tarėsi, nagrinėjo kaltinimą medžiagą, ieškojo išeities, kaip kaltinamąjį apsaugoti nuo kartuvų. Gi pats kaltinamasis tebedirbo ir tebedirba dabar pas savo brolių — milijoninių objektų kontraktorių, kurio mašinas ir žmones gali užtikti važiuodamas skersai išilgai visą Kaliforniją.

Galų gale — praėjusią savaitę

Ei, nutilkit, kanklės!
Kas čia beįrodys,
Kaip toli nuo darbo
Stovi mūsų žodis...
Ad Jakštas

BALYS SKUDUTIS

LIŪDNOS PARODIJOS

(Sekant Vaidaitį)

1. NOREJAU aš dolerių pluoštą sugriebti
Be darbo, o teko — šlaviko vieta.
Norėjau aš namų su porčiais pasiekti,
Bet jo neužrašė turtinga teta...

Norėjau prikaltinti prie darbo ir žmoną,
Kad mums doleriukų abiem būtų daugiau,
Bet ji ir šiandieną vaidina dar ponį,
Tad širdį atšalusią, ledą radau...

O vis dėlto šiandien dažnai pasvajoju,
Kad mano žmonelė bus filmų žvaigždė,
Manęs gi dar laukia tenai, Lietuvoje
Šilta ir garbinga ministro kėdė...

2. GRAŽIU, kai tremtinis sau perka namuką,
Patogiai nubirgžia naujausiu karu
Ir mokesčių nario draugijom nemoka
Nei šiandien, nei ryt... metus... pusantų...

GRAŽIAU, kai nei laikraščio, knygos neskaito,
Nežino nė Balfro, ir vengia aukų —
Tik dolerį "kala" sušilęs, sukaitęs
Ir angliskai kalba namie su vaiku!

GRAŽIAUSIA, tačiau, kai dar taip pasitaiko:
Nelanko lietuviškų jės pramogų,
Veikimui jokiame, suiegom nėra laiko —
Toliau nuo tautiečių džiaugsmų ir ligų!

VISŲ DAR GRAŽIAUSIA, kai plunksnas nudažęs,
Aplėja ir brolių bjauriom paskalom
Ir, angliskai keiktis pramokęs, parašo —
"Ko jūs čia atskridot — go home!"...

Lietuvos konsulas japonų svečias

IŠ LOS ANGELES LIET. GYVENIMO

Pirmasis po II-jo pasaulinio karo Japonijos Generalinis Konsulas Los Angeles mieste š. m. liepos mėn. 8 d. surengė priėmimą, kuriame oficialiai buvo pakviestas ir dalyvavo Lietuvos Garbės Konsulas Dr. J. Bielskis su poniu.

Liepos 9 d. konsulas ir ponis Bielskiai dalyvavo Warner Brothers' premjeroje "Story of Will Rogers", gi liepos 13 jie buvo pakviesti oficialiai dalyvauti Los Angeles prancūzų kolonijos rengiamoje "Bastilijos" dienoje — prancūzų tautos šventėje.

Los Angeles Amerikos Lietuvos Tarybos skyriaus valdyba praėjusią savaitę įvykusiame posėdyje nutarė pagerbti čia gyvenantį Lietuvos Nepriklausomybės Akto signatarą prof. Mykolą Biržišką — suruošiant jo 70 metų amžiaus sukakties minėjimą š. m. rugsėjo 28 d. Minėjimui rengti išrinkta komisija iš Jono Uzdavinio, Adelės Deringienės ir Vinco Trumpos (pastarasis į ALT valdybą išrinktas per paskutinįjį susirinkimą ir pareigas valdyboje pasiskirstant jam atiteko sekretoriaus pareigos). Komisijai suteikta teisė

tę Los Angeles mieste A. Artukovičius buvo teisiamas, buvo sprendžiamas Jugoslavijos vyriausybės reikalavimas jį išduoti, ko Jugoslavijos vyriausybė reikalavo remdamasi 1902 metais tarp Amerikos ir Serbijos pasirašyta atitinkama sutartimi. Ir ką gi? Teisėjas paskelbė, kad jo nuomone anoji 1902 m. sutartis su Serbija — negali būti skaitoma galiojanti sąsątykuose tarp Amerikos ir dabartinės Jugoslavijos. Tuo remiantis — visas Artukovičiaus reikalas atpuola, ir apie jį, kaip "Hitlerio dešiniąją ranką" visiškai nebuvo kalbama. Jugoslavijos vyriausybės reikalavimas nepatenkintas ir tuo būdu A. Artukovičius išvengė kartuvų.

Ar jis išvengs deportacijos — tai kitas reikalas, nes imigracijos įstaigos surado, kad A. Artukovičius į šį kraštą iš Irlandijos atvyko svetima pavarde ir kad jam duota laikina viza jau seniai nebegalioja. Ir tik dėlto, kad jis prabuvo čia ilgesnį laiką negu jam duota viza leido — imigracijos įstaigos siūlo jį išsiųsti į Irlandiją — iš kur jis į Ameriką prieš penkis metus atvyko...

Mielam prieteliui kūrėjui-savatoriui

ANTANUI RIMKUI

mirus, jo liūdesio prislėgtai šeimai nuoširdžiai užuojautą
reiškia

Aleksandra ir Antanas Mikoliūnai

LIETUVIŲ TAUTOSAKOS LOBYNAS

Redaktorius — leidėjas Dr. Jonas Balys

Dvi dalys kartu įrištos: Dvasios ir Žmonės, 166 sakmės, 126 psl.; Liaudies Magija ir Medicina, 94 psl.

Knyga didelio formato, spalvotas viršelis, pieštas dail. V. K. Jonyno.

Kaina \$3.00.

Gaunama Dirvoje.